

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת פנחס | תשפ"ו

בקנאות, לא מספיק שמונים אחוז לשם שמים

בעל 'שבט הלוי', מרן הגאון
רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל

בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכְכֶם (כה)

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: קנאות כנגד הרשעים היא מידה גבוהה ואינה מסורה ללב כל אדם. רק ברי לבב אשר יודעים בבירור מוחלט כי אין להם שמץ של פניות פסולות ומידות מושחתות, רשאים לקנא קנאת השם.

הגאון רבי שלמה קאהן שליט"א, גאב"ד 'קהל עדת ישראל' מלבורן באוסטרליה, סיפר כי באחד השנים, שמע את מורו ורבו מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', נושא דברים בישיבתו 'חכמי לובלין', וכה אמר:

"בכל מצוה ופעולה שאדם עושה ופועל, אם רוצה לזכות בסייעתא דשמיא, הוא מוכרח שתהיה כוונתו לשם שמים, לכל הפחות שישים אחוזים מתוכה. אולם בקנאות, לא מספיק שישים אחוזים, וגם לא שבעים או שמונים, האדם מוכרח שתהיה פעולתו במאת האחוזים לשם שמים. (המאמר המלא בעמודים 3-4-5)

גם כשנראה ש'אין סיכוי' הכל יכול להתהפך לטובה, וכמו שהיה אצל דן, שכל ה'חכמים' היו אומרים מה כבר יהיה מבן יחיד וחרש

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א - עֲשֵׂה כָּלֶם ה'

וביאור הדברים, כי לעולם אל יתגאה האדם במה שיש לו, אחרי שאין ה'הצלחה' באה מכח האדם ומחכמתו, ולא מתבונתו וחריצותו, אלא כל הבא לו הוא ברצון ה' כפי הכוונה העליונה, ברצות ה' אזי גם כשנראה בבירור בדרך הטבע ש'אין סיכוי' הרי הכל יכול להתהפך לטובה, וכמו שהיה אצל דן, שכל ה'חכמים' היו אומרים מה כבר יהא לחלקו מבן יחיד וחרש, אך למעשה היה שבט דן מרובה באוכלוסין יותר משאר שבטי בני ישראל (חוץ משבט יהודה).

ללמדך שאין חכמה ואין עצה

לאידך גיסא, הכל בטוחים שזה שזכה לעשרה בנים ודאי יהא לו בדורות הבאים צאצאים כחול הים, אכן לא כן היו הדברים, ללמדך שאין חכמה ואין עצה, אין שום חשבונות טבעיים הכל רק עצת ה' היא תקום.

וכיו"ב יאמר לגבי ה'פרנסה', העשיר לא עלה לגדולה מחמת חכמתו, אלא יתכן שדווקא ה'חסרון' שבו הוא שגרם לו להתעשר, כיו"ב העני אינו עני מחמת חוסר מזלו או טיפשותו או מאחר שהינו עצל ואינו מתאמץ לעבוד, ייתכן שאדרבה דווקא מעלותיו הם שגרמו לו

אֵלֶּה בְּנֵי בְנִימִן לְמִשְׁפַּחָתָם
וּפְקֻדֵיהֶם חֲמֹשֶׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת
אֵלֶּה בְּנֵי דָן לְמִשְׁפַּחָתָם...
אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת (כו)

אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח עה"ת) וז"ל, כאן גילתה לנו התורה, כי אין חכמה ואין עצה לנגד ה', דהנה לבנימין בן יעקב היו עשרה בנים (בראשית מו), ואילו לדן היה רק בן אחד - 'חושים בן דן', זאת ועוד, ש'בן יחיד' זה היה חרש כמו שאמרו בגמרא (סוטה יג.), ואעפ"כ סוף דבר היה דן מרובה באוכלוסין הרבה יותר מבנימין ושאר שבטים. ומסיים ה'חפץ חיים' ומכאן יש ללמוד, שמי שה' חפץ בו יוכל להצליח מבן אחד - יותר ממי שיש לו עשרה בנים. וכן הדין עם נכסים, יש לך עני מצליח ושמח בחלקו, ולהיפך - יש עשיר שאינו מצליח, כי עֲשֵׂה כָּלֶם ה'.

להיות עני... כלל הדברים, הוא ש'עֲשֵׂה כָּלֶם ה'. וממילא אל יתגאה האדם בהצלחותיו, ולעומת זאת אל יתיאש מחוסר הצלחתו, אלא ישועת ה' כהרף עין גם כשנדמה לו שהמצב הוא 'לאחר ייאוש', והקב"ה יכול להגביה שפלים עדי מרום בבת אחת וברגע אחד.

איזה נעבעך (מסכן) אנכי

אמת אמרו, אין הפרנסה נקנית לא בחכמה ולא בכשרון ומעש, אלא הכל בגזירת עליון. כמה שנאמר (משלי כב) עֲשִׂיר וְרֶשֶׁת נִפְגָּשׁוּ עֲשֵׂה כָּלֶם ה'. וביאר ב'ילקוט הגרשוני' (משלי לא) בשם ספר 'משיבת נפש', כי העני יושב בביתו ומהרהר לעצמו, ראה נא בעניי- איזה נעבעך (מסכן) אנכי, וכל זה רק מאחר שלא ניחנתי בחכמה ופיקחות, ע"כ עני אני, וראיה, ראה זה פלוני העשיר שהינו מלא בדעת ובחכמה, וחכמתו עומדת לו לעלות במעלה העשירות יותר ויותר, כי בחכמתו הרבה יודע הוא היאך לנהל מסחרו ומצליח בה להגדיל רווחיו עד אין קץ. אף העשיר יושב בביתו וחושב שחכמתו היא זו שהביאה לו את העשירות הרבה, ומוכיח לעצמו ממעשי העני, שאין לו לחם לאכול מאחר שהוא פתי ואיש בער. אך כאשר עשיר ורש נפגשו, והכל רואים את שניהם יחדיו, ורואים שגדולה חכמתו של העני פי כמה וכמה, ואין עשיר זה אלא איש בער ולא ידע, אז יענו ויאמר עֲשֵׂה כָּלֶם ה'- הקב"ה מוריש ומעשיר, לא החכמה תביא עושר לבעליה, אף לא הטיפשות תחסיר לחמו, ובע"כ תאמר, שהכל מאת הקב"ה - הוא מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם, בחשבונות של מעלה, עושה כולם ה'. וכשידע 'כלל' זה תישלו נפשו ותשקוט סערת רוחו בעסקו סביב פרנסתו כי ידע שהכל תלוי בידי שמים ולא במעשיו כלל. וביד כל אחד מאתנו להעיד על חכמים מופלגים שכל 'חכמה' שהכניסו בעסקיהם רק הביאה אותם לידי היזק והפסד, ולעומתם ידענו גם ידענו כמה 'שוטים' גמורים' שלא פסקו מעשות 'טעויות' וטעויות בעסקיהם, ואפילו טעות אחת לא החסירו בחייהם וכל אלו רק העלום לגדולה ולעשירות. צא תאמר, אין העשירות והעניות ממעשיהם של בני אדם, אלא ב'כרוז' שיצא מן השמים - איש פלוני יעני איש פלוני יעשר.

לא היה הגאון הנ"ל בקי בשפת האידיש וק"ו שלא בשפת הענגליש

מספר הגאון רבי אברהם משה פכטר שליט"א מרביץ תורה ומראשי כולל הנודעים בעי"ת אלעד שבארץ הקודש. בתחילת דרכו, כשהחל לצאת למסעות בחו"ל, לזכות נדיבי העם היושבים בגולה לתת להם חלק ונחלה בזכויות העצומות בהחזקת הכוללים שבראשותו, לא היה הגאון הנ"ל בקי בשפת

האידיש וק"ו שלא בשפת הענגליש, מכיוון שכן התלווה אליו עסקן חשוב שעזר לו בכל ענייניו, הלה קבע עבורו פגישה אצל אחד מעשירי העם - כשהעסקן 'מתרגם' ביניהם (כי העשיר לא הכיר בשפת בני ארץ ישראל, וראה"כ לא הכיר בשפתו של העשיר), אחר ששמע הנגיד את מפעלות הכולל נענה ואמר אל ראה"כ "אכן, אתרום להוד מעלתו סך 'טויזנט דאלער' (\$1,000)". ראש הכולל שלא הבין כראוי את דבריו חשב לתומו ש 'טויזנט' היינו 'מאה', על כן נענה ואמר, שסכום זה נמוך למדי, ובוודאי שנגיד כמותו לא ישיב פניו ריקם בסכום קטן של מאה דאלער, הנגיד סבור וקיבל, והעלה את הבטחתו ל'צוויי טויזנט דאלער' (\$2,000), ושוב - ראה"כ שחשב שמדובר 'רק' במאתיים דאלער נענה לעומתו, לא, עדיין הסכום נמוך מהראוי לכולל שלי, העלה העשיר ל'דריי טויזנט' (\$3,000) והוא שלא הסכים לקבל רק 300 דאלער עמד על שלו, עד שהגיעו לסכום של 'פינעף טויזנט דאלער' (\$5,000), אז כתב לו הנגיד את הסכום האמור על טשעק (צ'יק) ונפרדו בברכות מרעיפות זה לזה.

אז הבין איזו טעות טעה מעיקרא

אחר צאתם נענה ראה"כ ל'עסקן' שליווה אותו, הנגיד הלז אכזב אותי קשות, כי גם ה'הישג' הגדול של \$500 אינו נחשב כ'תרומה' לכולל גדול כזה, אמר לו העסקן, טעות ביד רבינו, כי בידו טשעק נכבד של חמשת אלפים טבין ותקילין, הנה שלך לפניך, הוצא נא את הטשעק מכיסך, עיין בו ותמצא נחת. ואכן, ראה"כ הוציא הטשעק ונתגלה לו האוצר הטמון בו... אז הבין איזו טעות טעה מעיקרא, ואלו רווחים הרוויח מטעותו כי אילו ידע את האמת לא היה מעיז להתעקש לקבל עוד ועוד.

והלימוד נפלא ונורא, כי לכל אחד מאתנו נדמה שאין חסרון גדול ל'משולח' מאי ידיעת שפה ברורה וטובה, וכאן נתגלה שדייקא חסרון זה העלה לו את תרומתו בעשר ידות.

(באר הפרשה פנחס תשפד)

כאשר הגיע הרבי מסאטמאר זצוק"ל לביקור בארץ הקודש, נכנס אבי מורי זצ"ל, לאכסניה שלו בבני-ברק, והרבי קיבלו במאור פנים ובחום, ושאל את אבא: "מה מעשיו?"

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על קנאות אמיתית

בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם (כה)

התורה הקדושה פותחת את הפרשה בשבחו של פנחס ומעלה על נס את מעשה קנאותו.

קנאות כנגד הרשעים היא מדה גבוהה ומאד נעלית, ואינה מסורה ללב כל אדם. לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול. רק ברי לבב אשר יודעים בבירור מוחלט כי אין להם שמץ של פניות פסולות ומידות מושחתות, רשאים לקנא קנאת השם. אך מי שלא הגיע לדרגה זו, יזהר לבל יקרב לאחוז במידת הקנאות.

הגאון רבי שלמה קאהן שליט"א, גאב"ד 'קהל עדת ישראל' מלבורן באוסטרליה, סיפר כי בחג החנוכה באחד השנים, שמע את מורו ורבו מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', נושא דברים בישיבתו 'חכמי לובלין', וכה אמר: "בכל מצוה ופעולה שאדם עושה ופועל, אם רוצה לזכות בסייעתא דשמיא, הוא מוכרח שתהיה כוונתו לשם שמים, לכל הפחות שישם אחוזים מתוכה. אולם בקנאות, לא מספיק שישם אחוזים, וגם לא שבעים או שמונים, האדם מוכרח שתהיה פעולתו במאת האחוזים לשם שמים".

שמעתי מאחד מתלמידי הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', הגדרה מאד נכונה בשמו: אך לפני כן הקדים אותו תלמיד ואמר: "איני יודע אם היה מישהו בדור האחרון שהיה כה דבוק בשכינה כמו המשגיח, ואם היה מישהו בדור האחרון שהיה כה איכפת לו על חילול השם יותר מהמשגיח. כך שעל פי האמת הוא היה הקנאי האמיתי לכבוד שמים הגדול ביותר שחי בדורנו, כי לא היה דבר שחשוב לו יותר מכבוד שמים".

"למרות כן", המשיך התלמיד ואמר, "הוא התנגד נחרצות לעשות פעולות חריגות שיש בהם איזו פגיעה בבני אדם וביזויים, גם אם לפי המבט החיצוני נעשו לשם שמים. בכל הזדמנות שדיבר על כך יצא מגדרו וצעק נגד זה בכאב מנהמת ליבו. הוא אמר, כי אנשים מטבעם אוהבים לעשות רעש והמולה, ובמקום להכיר את התאוה הזאת שקיימת בהם, הם רואים בעיני עצמם פעולות אלו כפעולות לשם שמים, ועושים עוולות ועוונות חמורים. זו אינה יראת שמים אמיתית

ופנימית, זו היא פעולה חיצונית שנובעת מאכזריות ורוע". לכן היה אומר המשגיח: שלא יהיו שום בן תורה, להאמין בעצמו כי הוא מסוגל ויכול לעשות מעשה או פעולה של פגיעה וזלזול לכבוד השם יתברך, ולפעול עם אש הרתיחות והכעס הבוהרת בו, לא בדיבור ולא במעשה. כי פעולות אלו אמורות להיעשות בנקיות, כולה להשם. שתהיה נובעת אך מאהבת השם ויראתו, בלי תערובת של חשבנות אחרים. פעולה טהורה וזכה שנובעת מתוך אהבה עזה להשם יתברך. זוהי מדרגה נדירה מאד שזוכים לה אך יחידים, ולא כל הרוצה להתהדר באיצטלא זו ראוי לה, לכן יש לעשותן רק לאחר קבלת הוראה ברורה מגדולי התורה".

והורה לו שלא לגשת אליהם שנית

"עם זאת", הוסיף המשגיח, "הכאב על חטא ועוון צריך להיות אצל כל יהודי ויהודי במחשבה. אדם צריך לעבוד על עצמו להגיע למדרגה גבוהה שיבער בו רצון אמיתי שיתרבה כבוד שמים בעולם, ושיכאב לו כאב פנימי על חילול כבוד שמים. אבל לפעול על פיו למעשה צריך זהירות יתירה". עד כמה נזהרו גדולי ישראל בנקיות מעשיהם נלמד מהעובדות הבאות:

באחת השבתות, בעיצומה של התפילה הלוחטת בבית מדרשו של האדמו"ר הצדיק הנודע מאנטוורפן, רבי יענקלה

מפאשן ווערסק זצ"ל, הבחין הרבי בקבוצת יושבי קרנות בשולי בית המדרש שמפספטים דברי חולין וליצנות בקול רם. מיד שלח הרבי את משמשו להשתיקם ולהזהירם על חומר העוון. אולם האזהרה הועילה לזמן קצר, וכעבור דקות אחדות שוב נשמעה שיחה ערה מירכתי בית המדרש. הרבי עמד במקומו והביט בהם מבט נוקב, כשעל פניו ניכרים סימני כאב על חילול קדושת בית הכנסת, בית המקדש מעט. הגבאי רמז לרבי כי הוא מוכן לגשת אליהם שוב ולהזהירם בצורה תקיפה יותר. אך הרבי הניף את ידו כאות ביטול, והורה לו שלא לגשת אליהם שנית.

לאחר התפילה הסביר הרבי לגבאי: "הנה בפעם הראשונה כשביקשתי לך למחות בהם, זה נבע מתוך רצון אחד ויחיד שלא יחללו כבוד שמים וכבוד בית הכנסת. אולם בפעם השניה אילו הייתי מורה לך למחות בהם שוב, יתכן שהיה מעורב בזה גם רצון נוסף, תרעומת סמויה שיש לי עליהם על שפגעו בכבודי והעיצו להמרות את פי! ואם אין המחאה נאמרת במאת האחוזים עם כוונה נקיה וזכה לשם שמים, מוטב שלא תיאמר!"

זה מסוכן ממש כמו מחט שנתחבה בבשר החי

אחד מגדולי ירושלים ונקיי הדעת שבה, היה הגאון הצדיק רבי לייב טוודרס זצ"ל, ונמנה על אנשי אמונו ותלמידיו הקרובים של מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, וכל ימיו עמד במסירות רבה לימינו בכל ענייני מלחמות הדת שניהל בעיר הקודש והמקדש.

כאשר נסתלק רבי יוסף חיים לבית עולמו, פרש רבי לייב מכל ענייני המלחמות ועסקי הציבור. ישב לו בקרן זוית והמשיך לעבוד את בוראו ביראה וסילודין.

לידידיו ומכיריו שתמהו מדוע נטש אותם, השיב רבי לייב נכוחה: "מלחמה נגד הפרצות היא בהחלט ענין גדול וחשוב, אבל רק כאשר היא נעשית על פי דעת תורה. אולם כשאני על פי הוראת חכמים, זה מסוכן ממש כמו מחט שנתחבה בבשר החי. במקרה כזה כל עוד יש למחט ראש, הוא שומר עליה שלא תתחב פנימה ותיכנס עמוק מדי, וגם כאשר נתחבה יש תקווה להוציאה משם. אולם כאשר ניטל ראש המחט, שוב אין כל ערובה שהמחט לא תתחב עמוק מידי מבלי יכולת להוציאה משם..."

בספר 'סיפורים ירושלמיים' מובא, כי כעין זה השיב הגאון הצדיק רבי יודל מירער זצ"ל, מבני חבורתו של מרן הגאון הקדוש רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל, לאלו ששאלוהו מדוע

לאחר הסתלקות רבו חדל מלהשתתף בהפגנות ומחאות נגד פורצי גדר. הן בצעירותו כאשר התגורר עדיין בעיר בריסק הוא ביצע בלהט כל משימה של גדירת גדרים והעמדת הדת על תילה, שהוטל עליו על ידי רבו הגדול.

השיב לו רבי יודל: "כל עוד רבינו המהרי"ל דיסקין זצ"ל היה חי, עומד על גבינו ומכוין את דרכנו, היה זה בחינה שהראש קיים, אז גם רגלינו היו קיימות. אולם עתה כשהוסר הראש גם הרגליים אינן קיימות עוד". אחר כך הוסיף ואמר: "בלי הראש חוששני שזה לא לשם שמים".

סיפור לי אחד מבניו של רבי מנחם

אני רוצה לשתף אתכם בסיפור נפלא שנוגע לענייננו: בשנותיה הראשונות של ישיבת מיר בארץ הקודש, הגיע באחד הימים אחד מראשי השלטון לבקר בהיכל הישיבה. ביקור זה היה אמור להועיל לישיבה מבחינה כלכלית, ולשמש כמנוף להתפתחותה ושגשוגה. לכן ניאות ראש הישיבה, מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, לקבלו בגינוני כבוד כפי שמתאים ומקובל להעניק לאישי ציבור ועסקנים.

סערה גדולה פרצה בעקבות הביקור. אחדים מבני הישיבה - בעיקר אלו שנמנו על בני הישוב הישן, אשר חרטו על דגלם את שיטת ההתבדלות המוחלטת - התקוממו נוראות, ובעקבות כך היו כמה אברכים ובחורים שעזבו את הישיבה בהפגניות. אחד מהם היה הרב הצדיק רבי מנחם הכהן פישר זצ"ל.

סיפור לי אחד מבניו של רבי מנחם, כי כשהיה עדיין ילד צעיר, כמה חודשים לאחר שנטש אביו את הישיבה, הוא הסתובב בבנין ישיבת מיר, ורבי אליעזר יהודה פגש בו ושאלו: "לך קוראים פישר? אתה בנו של רבי מנחם?", הילד השיב בחיוב לשתי השאלות, ורבי אליעזר יהודה הגיב ואמר: "אביך הוא ירא שמים גדול!"

הילד השתומם מהדיבורים החיוביים שדיבר על אביו, ושאל את רבי אליעזר יהודה: "כיצד ראש הישיבה אומר כן? הרי אבי עזב את הישיבה לא מכבר, עם נימה של ביקורת כביכול על הנהגת הישיבה?"

רבי אליעזר יהודה השיב בפליאה: "מה השייכות. מסתמא אתה יודע כי אצלי מסתובבים הרבה בני תורה ותלמידי-חכמים, ולא כולם רואים איתי עין בעין כל דבר וענין. למרות כן אני מכבד ומוקיר את כולם, את כל הסוגים והמינים. כל מי שעמל ויגע בתורה ומחדש חידושים ובא להשמיע אותם באוזני, אני משתדל לתמוך בו כלכלית".

”כך גם מה שעשה אביך שנטש את הישיבה”, הפטיר רבי אליעזר יהודה, ”הוא עשה זאת רק משום שהיה סבור כי כך הוא רצון השם. אמנם אני מבין אחרת ממנו, אבל אין לי ספק כי הוא עשה זאת מתוך יראת שמים, ולכן אני מעריך אותו”. עוד ציין לי בנו של רבי מנחם, כי על אף שאביו עזב את הישיבה עם ביקורת מסויימת על התנהלותה, המשיך רבי אליעזר יהודה לשלוח לו משכורת מידי חודש בחודשו, באמצעות גיסו הגאון הצדיק רבי דב סוקולובסקי זצ”ל, ראש ישיבת ’תורה ויראה’, כדי שלא תמוט רגלו ויוכל להמשיך לשקוד על תלמודו הלאה מאין מפריע. כי ידע שנהג כפי איך שנהג מטהרת נפש ויראת שמים, ולכן הוא ראוי לכל הערכה! בנו של רבי מנחם סיפר לי עוד, כי למרות שאביו היה סוער במזג רוחו, וחרד מכל סטיה מהקו שקיבל מרביתו, חרד עוד יותר לכבודם של גדולי ישראל האחרים, ונזהר מכל סרך של זלזול בהם.

אני עצמי הייתי נוכח פעם, כאשר נכנס רבי מנחם בליל שבת קודש להתפלל בבית הכנסת מסויים בירושלים שם קבע את מקום תפילתו, ובו התפללו עוד רבים מחבריו בהשקפה. לפתע הוא ראה מאן דהו מרהיב עוז לחלק כתבי פלסתר מלאי זלזול וליצנות כנגד אחד מגדולי הדור. הוא שאג עליו כארי, שאגותיו האיומות הרעידו את כל הנוכחים: ”עוד פעם אחת שזה יקרה, אני אדאג לסגור את בית הכנסת על מנעול ובריח!” - אמר בנחרצות.

חבריו היו בטוחים כי הוא שותף מוחלט איתם לדרך, אך נוכחו לראות כי הוא איתם בדעה אחת רק כאשר אין הפעולות גובלות בזלזול כגד גדולי הדור.

זכות וטהרת לבבו של הרבי מסאטמאר

מורי ורבי הגאון הצדיק רבי חיים ברים זצ”ל סיפר, כי בצעירותו סמוך לנישואיו כאשר גר בשכונת ’בית ישראל’ הירושלמית, התאכסן שם בשכונה במשך תקופה ממושכת הרבי הגאון הקדוש בעל ה’דברי יואל’ מסאטמאר זצ”ל. כידוע צדיק מופלא זה נשא בעוז ובגבורה את רוח המלחמה כנגד הציונות ומוסדותיה, וניהל מאבק איתן לא להיות שותף בה וליהנות מתקציביה.

רבי חיים היה עולה מידי פעם לבית מדרשו לחזות בשגב עבודתו בקודש, ופעם כאשר בא ביום הפורים, היה הרבי מסאטמאר שתוי ומבושם כהוגן, וכשנכנס יין יצא סוד, פנימיותו התגלתה. למרות שכל השנה לבש רוח קנאות ודיבר בחריפות כנגד כל מי שלדעתו סטה מדרך רבותיו,

בסתר ליבו ראה רק טוב על עם ישראל, והרבה להמליץ טוב על כולם. לא קטרג על שום עדה וחוג, אלא אדרבה בירך את כל הבאים בצל קורתו בחום, בטוב לב וסבר פנים יפות. ”ראו בבירור”, הפטיר רבי חיים בהתפעלות, ”כי המלחמות שניהל לא נבעו אצלו חלילה ממידות רעות, רגזנות או כעס וכדומה, אלא מטוהר נפש נשגבה”.

אצל הרבי מסאטמאר היתה תופעה מאוד מעניינת; אותם חילוקי דעות על שיטה ודרך, שהיו קיימים בינו לבין גדולי ישראל האחרים, מעולם לא העיבו כל עיקר על עצם ההערכה וההוקרה שרחשו לו אותם גדולי ישראל אשר עמדו על טיבו, ורבים מהם העלו על נס את היותו איש צדיק אמיתי, ואישיות סגולית ומקיפה. עמוד אש בתפילותיו הלוהטות ועמוד צדקה וחסד.

מין הגאון רבי משה שטרנבוך שליט”א, ציין כי שמע פעם מפה קודשו של הרבי מסאטמאר, כי למרות שהנהיג את דעותיו ושיטתו באמיצות וזקיפות קומה, ולחם בעקביות ובעוז ללא חת ומורא כדי להעמיד בבהירות את שיטתו ודרכו, הקפיד מאוד שלא לבזות ולחרף את האחרים, ומעולם לא דיבר ברבים כנגד שום גאון וצדיק שאחז אחרת ממנו.

נכנס אבי מורי זצוק”ל, לבקר באכסניה שלו

אני נזכר שכאשר הגיע הרבי מסאטמאר לביקור בארץ הקודש, כמדומה בשנת תשכ”ה, נכנס אבי מורי זצוק”ל, לבקר באכסניה שלו בבני-ברק, והרבי קיבלו במאור פנים ובחום. הרבי שאל את אבא: ”מה מעשיו?”, ואבא השיב: ”מחנך”. התעניין הרבי: ”היכן?”, ואבא נמנע מלהשיב. הרבי בפקחותו הרבה הבין כי הסיבה שאבא לא משיב לו כיון שהוא עובד במוסדות ’החינוך העצמאי’, אשר כידוע הרבי לא היה מרוצה ממסגרת זו, בגלל שנטלה תקציבים מהמדינה, ומיד אמר: ”מדוע אתם מתביישים במקום עבודתכם? הרי אני באופן אישי יכול לקחת אחריות להקים מוסדות על טהרת הקודש בירושלים ובבני-ברק, אבל המוסדות היכן שאתם עובדים לוקחים אחריות על כל ערי הפיתוח - מדן ועד באר שבע... ודאי יש להם הרבה זכויות!” הרבי הוציא מכיסו סכום כסף מכובד, והעביר לאבא כדי למסור להנהלה.

למדים אנו, כי למרות שהיה הרבי מסאטמאר בוער כאש לכבוד שמים בכל מאודו, כאשר פנו אליו אנשים בבקשה שיסייע להם בענייני צדקה חסד, הניח את השקפתו בצד ופעל עם רגש יהודי חם שפעם בו, מבלי לבדוק בציציותיו של המבקש. (מתוך הספר ’אוצרותיהם אמלא’)

והנה מספרים לו כי פעם בעת שטייל בשווייץ, נכנס למסעדה שלא הייתה על טהרת הכשרות. היהודי משתומם: כאן זה 'עולם האמת'? מעולם לא דרכה כף רגלי על אדמת שווייץ!!!

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל כיצד לא ליפול במלכודת היצר

הגני נתן לו את בְּרִיתִי שְׁלֹם (כה)

האדם נקלע לשיחת רעים 'תמימה', ובלהט השיחה משחרר את חרצובות לשונו ואינו עוצר את עצמו. היצר רושם לעצמו ניצחון, הוא השיג את שלו!

לפני עשרות שנים, כאשר הוקמה מדינת ישראל, הגיעו לארץ העולים החדשים, אחינו בני ישראל מארצות המזרח - מתימן ומרוקו, אלג'יר ופרס, לוב ועיראק. הנהגת המדינה, מרשיעי ברית, פעלו בכל כוחם כדי להעביר את ילדי העולים על דתם ועל דת אבותם. היהדות החרדית בארץ הייתה קטנה וחלשה וכוחה היה מוגבל. התכנסו רבנים ועסקנים כדי לטכס עצה, איך להתמודד מול גל השמד שהובילה ההנהגה החילונית. באחת האספות קם הרב מפוניבז' זצ"ל ואמר: פעם פרצה שריפה באחד הבתים. האש החלה להתפשט בכל החדרים. באחד החדרים ישן אדם שנת ישרים על מיטתו, לא שם לב לאש הבוערת. אנשים התגודדו ברחוב בסמוך לבית הבוער, וחפשו דרך כיצד להציל את היהודי האומלל. האחד אמר כי הדרך למלט אותו היא דרך המרפסת, השני אמר כי עדיף דרך החלון, והשלישי הציע דרך הדלת.

עבר שם פיקח אחד ושמע את דברי האנשים, אמר להם: "מה לכם לחפש דרך כיצד להציל אותו? פשוט תעירו אותו משנתו. כאשר יתעורר ויראה שהוא מוקף בלהבות אש, כבר ימצא בעצמו את הדרך הטובה ביותר להיחלץ מהאש..." אמר הפוניבז' רב: תפקידנו להעיר את היהודים הללו מהשינה - להזכיר להם מהיכן באו, מי היו אבותיהם, להחדיר בהם יראת שמיים והשקפה טהורה, ואז כבר ידעו בעצמם כיצד להינצל מציפורני הכופרים.

מחפשים עצות כיצד להימנע מלשון הרע? העצה הטובה ביותר היא, שנתעורר מהשינה ונדע שלשון הרע זו אש! אש גדולה המכלה את כל מה שנקרה בדרכה, מנפש ועד בשר.

מן השמים שלחו לנו בדור הקודם

פעמים ביום אנו מקיימים מצות עשה דאורייתא של קריאת שמע, וקוראים את הפסוק הפותח: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך".

מה זה 'ובכל מאודך'? אומרים חז"ל (ברכות נד): "בכל ממונך". פירושו של דבר, שאם אומרים לאדם לעבור על

בימים אלו שעם ישראל מתאבל על החורבן, עניין גדול הוא להתחזק בקדושת הפה ושמירת הלשון. יש לתת את הדעת, מה העצה להינצל מהיצר הרע העומד השכם והערב מוכן ומזומן להחטיא את האדם, ובפרט בחטא הלשון. כיצד לעמוד כנגדו ולא ליפול במלכודת שהוא טומן לנו? נתאר לעצמנו שיבוא מאן-דהו ליהודי שומר תורה ומצוות ויאמר לו: "יש כאן אדם שמשלם חמישים דולר תמורת כל דיבור לשון הרע. יש לך אפשרות להרוויח כסף רב, אתה מוכן?" אין ספק שאותו יהודי ידחה אותו על הסף, וישיב לו: "חס וחלילה! וכי אמכור את הנשמה שלי תמורת חמישים דולר?!"

זה חמש מאות דולר

ואם יאמר לו: "סליחה, טעיתי, זה לא חמישים דולר, זה חמש מאות דולר, מה אתה אומר על זה?" האם זה ניסיון בכלל? הרי הוא יודע מה שאמרו חז"ל (ערכין טו) שדיבור לשון הרע שקול כנגד שלש העבירות החמורות שבתורה. כל אדם בר-דעת לא יסכים למכור את נשמתו תמורת סכום כסף, גדול ככל שיהיה - חמישים דולר, חמש מאות דולר, גם לא חמישים אלף דולר וגם לא חמישים מיליון.

והנה, אותו יהודי שאינו מוכן למכור את נשמתו בעד כל הון שבעולם, נוכל למצוא אותו כשהוא משוחח עם חברים, ובתוך דבריהם משתלבים דיבורים אסורים - לשון הרע ורכילות. ועולה התמיהה, מצד אחד היהודי הזה ויתר על סכומי כסף גדולים כדי לא להיכשל בלשון הרע, ומצד שני הוא מדבר לשון הרע בחופשיות - בחינם, בלי לקבל כל תמורה. איך יתכן הדבר? מה ההסבר?

התשובה היא: זו מלכודת שטומן היצר הרע לאדם. אף יהודי ירא ושלם לא יהיה מוכן לעשות עיסקה שבה יקבל סכום כסף תמורת לשון הרע. אבל מעצמו, תוך כדי פטפוט ושיחה קולחת עם חבריו - זה משהו אחר...

ה'משהו אחר' הזה - זו עבודה של היצר הרע. ליצר הרע תכסיסים משלו כיצד לבלבל את האדם ולהכשילו בחטא.

איסור מהתורה, חייב הוא לתת את כל ממונו, ובלבד שלא לעבור על האיסור. גם אם הוא יישאר בעירום ובחוסר כל, אסור לו לעבור על לאו אחד שבתורה!

מן השמים שלחו לנו בדור הקודם, עיר וקדיש משמיא נחית, את רבינו הקדוש ה'חפץ חיים' זיע"א, כדי לעורר אותנו עם הספרים הקדושים שלו, להעיר אותנו מהשינה, להראות לנו את האש הבוערת של טומאת השפתים.

והנה, החפץ חיים מונה בפתח ספרו, שבדיבור לשון הרע אפשר להיכשל בשבעה עשר לאווין. לא נדבר על כל הלאווין, אלא על אחד מהם - "לא תלך רכיל בעמך" (ויקרא יט טז), לאו דאורייתא. אם נדע שזוהי אש, לא יהיה זה ניסיון עבורנו כלל.

הבה נראה מה כותב ה"חובות הלבבות" בשער הכניעה (פרק ז) על חומרת חטא לשון הרע. אך לפני כן נקדים הקדמה קצרה:

מדובר בספר נורא וקדוש

הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, כשעמד להזכיר איזה מאמר של "חובות הלבבות", היה מקדים ואומר: אדם הולך לבית מדרש ישן ועתיק, ומוצא שם ספר ישן, כריכתו בלוייה ודפיו מצהיבים מרוב ימים. הוא רוצה לדעת מי המחבר, ופותח את שער הספר, אך הכתב מטושטש ובלתי קריא. הוא ממשיך לדפים קדימה, והנה מוצא הוא שם הסכמה של הרמב"ם! הוא אומר בלבו: אם הרמב"ם נתן הסכמה לספר, אינני צריך לדעת מי המחבר, ברור לי כי מדובר בספר נורא וקדוש.

ומי נתן הסכמה ל"חובות הלבבות"? הקב"ה בעצמו! הכיצד? בספר "מגיד מישירים" כתב מרן ה"בית יוסף" את הדברים שלימד אותו מלאך ה'. יש שם באורים בתורה, ודברי מוסר ותוכחה. וכתב שם מרן, שהמלאך אמר לו להיות זהיר וללמוד מדי יום קטע ב"חובות הלבבות", כי זה מועיל להכניע את היצר הרע.

שאל ר' אליהו: מי הוא אותו מלאך? מהיכן בא? מניין ידע מה לומר ל"בית יוסף"? המלאך הוא שליח של הבורא יתברך, ואם הוא אומר שיש ללמוד ב"חובות הלבבות", הרי יש לספר הסכמה של הקב"ה! לא כמליצה, אלא כעובדה ממש.

כיצד מאשימים אותי באשמת שווא?

ובכן, כותב רבנו בחיי בספרו, שכשיתייצב האדם לפני בית דין של מעלה, יציגו בפניו את ספר העבירות שלו. יפתחו את הספר ויתחילו לקרוא בו, עבירה אחר עבירה. והנה מספרים לו כי פעם בעת שטייל בשוויץ, נכנס למסעדה שלא הייתה על טהרת הכשרות.

היהודי משתומם: האם כאן זה 'עולם האמת'? כאן דנים דין צדק? הרי מעודי לא יצאתי מגבולות ארץ ישראל, מעולם לא דרכה כף רגלי על אדמת שוויץ, וכיצד מאשימים אותי שאכלתי שם במסעדה שאינה מהודרת?

ומעודי לא ברכתי ברכת כהנים!

אך בכך לא מסתיים העניין. מספרים לו כי כאשר ברך ברכת כהנים, לא כיוון כראוי באמירת שם ה'. כאן פוקעת סבלנותו, והוא שואל בפליאה: כיצד מאשימים אותי באשמת שווא? הרי אינני כהן כלל ומעודי לא ברכתי ברכת כהנים! משיב לו הקטגור: יודעים אנו שלא היית בשוויץ, יודעים אנו שאינך כהן. אבל הרי דיברת דברי גנאי על פלוני, והוא עשה את העבירות הללו, לכן הן עברו ממנו אליך, ומעתה אתה הוא זה שצריך לתת עליהן דין וחשבון. אך בכך לא תמו צרותיו. הוא פותח את ספר הזכויות, רואה שיש בו דפים ריקים ותמה: אני זוכר בוודאות כיצד גמלתי חסד עם פלוני וסייעתי לאלמוני, מדוע הדבר אינו מופיע בספר?

הוא שואל על כך את הדיינים, והם משיבים לו: דע לך כי בה בעת שניטלו את העבירות של פלוני שדיברת עליו דברי גנאי והעבירו אותן אליך, ניטלו את המצוות שקיימת והעבירו אליו. כך כותב "חובות הלבבות".

האם צריך חיזוק גדול מזה? וכי איזה אדם בר-דעת ירצה לאבד את המצוות שעשה, ומאידיך גיסא להיות אחראי לעבירות של אחרים?! ומי אחראי לכך? פיו של האדם!

והנה, הגיע אב עם בנו וביקש מן הנוכחים רשות להיכנס למרן לדקה אחת בלבד, כדי לקבל ברכה. "האב והבן נכנסו, ושהו שם שעה וחצי. כשיצאו, הביעו האנשים את תרעומתם - 'היתכן'!?"

הרב שלמה לורניץ - על חוויות אישיות במחיצתו של מרן הגרא"מ שך זצ"ל

אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ (יב)

ונתן לבני מאה דולר. בני, שהיה מופתע, אמר שהספר אינו עולה כל כך הרבה, מחיר הספר הוא בסך הכל 15 שקלים, אך מרן צחק ואמר לו: "הבנתי שאתה לא לוקח בעד הספר 100 דולר, אך אני נותן לך 100 דולר כדי להחשיב את הספר, כדי שתדע עד כמה אני מעריך את הספר שלך". ניתן להבין שהאברך הצעיר קבל תוספת עידוד מהערכה מיוחדת זו.

מרן צריך אותו בשעה ארבע בבוקר

כעבור שנה או שנתיים הביא בני למרן את הספר השני שהדפיס, ומרן קיבל את הספר. למחרת בבוקר בשעה שש, התקשר הרב חנניה צ'ולק לבני, ואמר שמרן מבקש שהוא יבוא אליו. בני ענה: "עוד לא התפללתי. מיד לאחר התפילה, לפני ארוחת הבוקר, אכנס למרן". אך ר' חנניה השיב לו: "מה אתה סח? עליך לבוא תיכף ומיד! מרן כבר ביקש ממני בשעה ארבע לפנות בוקר שאקרא לך, ואני אמרתי לו, שאיני רוצה להעריך בשעה כה מוקדמת. אבל הוא מחכה לך כבר משעה ארבע בבוקר".

בדחילו ורחימו מיהר בני לביתו של מרן, ותמה מדוע מרן צריך אותו בשעה ארבע בבוקר. כשנכנס אמר לו מרן: "אתמול בערב, כשנתת לי את הספר, הייתי כל כך עייף וחלש, שלא היה בי כח להודות לך ולהביע את הערכתי לספר שלך, ואני רוצה לשלם לך". שוב ניגש מרן לארון, ונתן לו 100 דולר כמו בפעם הקודמת.

בטוחני, שלא היה זה מקרה בודד, ולא משום שהוא בני. היתה זו שיטתו של מרן לעודד ולבנות אנשים, כדי שיהיה להם בטחון עצמי ושאיפה להתקדם.

סיפר לי הרב צ. היה זה בעת שלמד בכולל מסוים, והנה הודיעו לו לקראת סוף הזמן, כי ההנהלה החליטה לסגור את הכולל מחוסר תקציב להחזקתו בזמן הבא. הוא ניסה להתקבל בכמה כוללים, אך אלו השיבו את פניו ריקם. הוא היה אובד עצות, הרקע שלו היה של ישיבה תיכונית, ולכן לא ידע למי יפנה.

כיוון ששמע שכולם פונים אל מרן, פנה אף הוא למרן מבלי שהיה לו איזשהו קשר מוקדם איתו, ושאל מה עליו לעשות

אינני נוהג להעיר הערות על העובדות שאני מספר על גדולי התורה, אבל הנהגתו של מרן הגרא"מ שך זצ"ל, מסוגל לעשות רק אדם שמרגיש את תלמידיו כבניו, ולא רק זאת - אלא כל אחד מהם כבן יחיד ממש. לעניות דעתי, זהו הכח הסגולי המיוחד של מנהיג אמיתי. כמו שמצינו, שה' בחר במשה למנהיג ישראל, משום שחמל על אותו גדי שברח מן העדר, וכמו שמצינו בדוד המלך.

אני רואה צורך להדגיש, כי מרן היה מנהיג. כמו שכתב הרמב"ם בהלכות מלכים (פ"ב):

"כדרך שחלק לו הכתוב הכבוד הגדול וחייב הכל בכבודו, כך צווהו להיות ליבו שפל וחלל, שנאמר 'לבלתי רום לבבו מאחיו', ויהיה חונן ומרחם לקטנים ולגדולים, ויצא ויבוא בחפציהם ובטובתם, ויחוס על כבוד קטן שבקטניהם... וגו'. לעולם יתנהג בענווה יתירה, אין לנו גדול ממשה רבינו והוא אומר 'ונחנו מה'... ויסבול טרחם ומשאם ותלונותם וקצפם, כאשר ישא האומן את היונק..."

כאשר בני רבי יוסף אריה השלים את חיבורו הראשון

כאשר בני רבי יוסף אריה השלים את חיבורו הראשון "משנת רבינו עקיבא איגר", נכנסתי עמו למרן, כדי להראות למרן את הכתבים ולבקש הסכמה על הספר. מרן אמר, כי חדל לתת הסכמות, כיון שקשה לו לעיין בספרים שמביאים לו, אך הוסיף: "תשאירו פה את הגיליונות, ואם יהיה לי כח, אנסה לעיין בהם".

כשחזרנו לאחר מספר ימים, אמר מרן: "הספקתי לעיין בכמה עניינים מהספר, והחלטתי שלספר זה אתן הסכמה, כי ספר זה יהיה מצוי תמיד על הסטנדר ולא בארון הספרים. בספר הזה ילמדו, והוא יביא תועלת ללומדים". מובן שבני שאב עידוד רב מדבריו של מרן.

כאשר יצא הספר מבית הדפוס נכנסנו שוב למרן. בני אמר לו שהביא את הספר, ומרן ענה שהוא מקבל את הספר, אולם רצונו לשלם בעבורו ולא לקבלו במתנה. מרן קם, ניגש לארון

במצב זה. הוא אמר למרן, כי נראה לו שלא תהיה לו ברירה אלא לצאת לעבוד כדי לפרנס את משפחתו. בו במקום נתן לו מרן סכום כסף נכבד המספיק לחורף שלם, ואמר לו: "לך תלמד במקום שלבך חפץ, במקום שתיטיב ללמוד בו. אינך צריך לקחת כסף מהכולל, אם אחר כך עדיין לא תסתדר, בא אלי ואני אתן לך עוד".

הרב צ. סיפר לי זאת בהתפעלות גדולה. "אני הייתי לגביו אברך בלתי מוכר, בלי שום שייכות אליו, שאלתי רק עצה, לא עלה על דעתי שיעזור לי בכסף, והנה מרן נתן לי את האפשרות ללמוד זמן שלם, ובכך להישאר בן תורה שתורתו אומנותו..."

כאשר בחור יתום - אשר אמו האלמנה עמלה קשות כדי לפרנס את משפחתה אמר סברא טובה בשיעור, הטריח מרן את עצמו להתקשר לאמו כדי לבשר לה את הבשורה המרנינה: "בנך אמר היום בשיעור סברא מצויינת!".

אמרת שאתה נכנס לדקה, ונשארת למעלה משעה!

את הסיפור הבא סיפר לי הגר"מ הייזלר, אשר היה נוכח בשעת מעשה.

מרן זימן אליו אנשי ציבור, בעיקר מחו"ל, בעניין ציבורי חשוב. בני הבית החליטו, כי הואיל והכנס חשוב ביותר, לא יתנו לקהל להיכנס למרן ביום זה. והנה, הגיע אב עם בנו בן הארבע-עשרה, וביקש מן הנוכחים את רשותם להיכנס למרן לדקה אחת בלבד, כדי לקבל ברכה בעבור בנו, שיצליח בתורה. הנאספים אמרו כי לדקה אחת בלבד, הם מוכנים לוותר.

"האב והבן נכנסו למרן, ושהו שם זמן רב" - אומר הרב הייזלר - "למיטב זכרוני לפחות שעה-שעה וחצי. כשיצאו, הביעו האנשים שהמתינו בחוץ את תרעומתם - 'היתכן?! אמרת שאתה נכנס לדקה, ונשארת למעלה משעה!'

השיב האב: 'אינני אשם, אני נכנסתי רק על מנת לקבל ברכה ותו לא. אספר לכם מה היה: כאשר ביקשתי ברכה שבני יצליח בתורה, שאל מרן את בני, האם יש לו שמחה בלימוד. הבן השיב, כי באמת איננו מרגיש שמחה בלימוד. מרן שאל אותו: 'מדוע? והבן השיב: 'אינני מבין מה שמלמדים אותי'. שאל אותו מרן: 'מה אתם לומדים עכשיו? ובני ענה: 'פרק אלו מציאות'. מרן לקח שתי גמרות, אחת בשבילו ואחת בשביל הנער בן הארבע-עשרה, והחל ללמוד עמו ולהסביר לו את כל הענין של 'אוש שלא מדעת', באריכות ובמתיקות כפי שרק מרן יודע. לבסוף שאל מרן: 'האם עכשיו אתה מבין את הסוגיא?' "הבחור ענה: 'כן, אני מבין טוב מאד' והתחיל לבכות. מרן שאל אותו מדוע הוא בוכה, והבחור

השיב: 'אני בוכה משמחה, שזכיתי בפעם הראשונה להבין סוגיא על בוריה, וזו הפעם הראשונה שיש לי טעם בלימוד'. 'רק לאחר מכן נתן מרן את ברכתו: 'אם כן, אני מברך אותך שיהיה לך תמיד טעם בלימוד, ושתצליח בלימוד' - סיים האיש את התנצלותו - 'אם כן, תבינו שאינני אשם, ולא יכולתי להפסיק את מרן שישב ולמד עם בני'. "מיד אחרי זה יצא מרן והתנצל על העיכוב שגרם לכל האנשים שבאו לפי הזמנתו, משום שעסק בעניין שאינו סובל דיחוי, והיה חייב להקדיש לו זמן. הוא הודיע, כי כעת הוא כל כך עייף, שאינו יכול לקיים את הישיבה עם המוזמנים, ובקש לדחות את הישיבה למחרת".

להרגיש טעם בלימוד זה ענין של פיקוח נפש

מוסיף ר' מאיר: מרן הסביר מדוע הוא העדיף להקדיש זמן זה - שהיה מתוכנן לכתחילה לאותה אסיפה - לאותו ילד שלא הרגיש טעם בלימוד. וכך אמר מרן: "להרגיש טעם בלימוד זה ענין של פיקוח נפש. מי שאין לו 'גישמאק' בתורה, מי שאין לו טעם בלימוד התורה, הרי הוא כחולה מסוכן. ובשביל פיקוח נפש הייתי צריך להקדיש לו את הזמן, גם אם זה היה על חשבון האנשים שהמתינו בחוץ". מרן היה בוחן ילדים שבאו אליו בשבתות. כשהבחין בילד שאינו יודע כראוי את מה שלמד, התקשר מרן למלמד שלו, ויעץ לו איך ללמוד עם הילד, כדי שיבין וידע כמו שצריך, בדיוק כפי שנוהג אב לגבי בנו.

(נערך מתוך הספר 'במחיצתם' של גדולי התורה)

הדלת נפתחה, ועל המפתן עמד ילד קטן. כשהביט הילד בדמותו של רבי אלעזר - פניו המאירות כפני מלאך, החל הילד לזעוק בהתרגשות עצומה: "אבא, אמא, הנה אליהו הנביא!"

הרב יוחנן בריזל שליט"א בשיחה מרתקת לדמותו של המקנא לדבר ה' - הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצוק"ל

בְּקִנְיָא אֶת קִנְיָתִי בְּתוֹכָם (כה)

שעה ככישלון חרוץ וכבזיון, הולידו פירות רוחניים מופלאים בטווח הארוך. הסייעתא דשמיא שליוותה אותו הייתה מבהילה, והוכיחה כי "רצון יראיו יעשה".

הביט בו הקיבוצניק הלמדן.. בתרעומת

כך, למשל, מעשה שהיה באחת השבתות, כאשר שם רבי אלעזר את פעמיו אל עבר אחד הקיבוצים (או הכפרים) שבאזור הצפון, במטרה לדרוש ולעורר את הלבבות. בבוקרו של יום השבת, יצא מרומם ברוח קדושה לעבר בית הכנסת המקומי. בדרכו, נתקלו עיניו הטהורות במחזה שזעזע את נפשו: יהודי, בן אברהם יצחק ויעקב, צועד בעיצומו של יום השבת בדרכו לחליבת פרות ברפת.

לא יכול היה רבי אלעזר להחריש. הוא ניגש אל היהודי ואמר לו ברחמים ובנחישות: "יהודי יקר, אסור לחלוב בשבת! שבת היום!". הביט בו הקיבוצניק הלמדן.. בתרעומת ואמר: "ומה עם צער בעלי חיים? הפרה סובלת מעומס החלב!". רבי אלעזר, שהיה גאון ובקי בכל חדרי תורה, השיב לו בו במקום כדת של תורה: "אם אכן צער בעלי חיים הוא שמדאיג אותך, ולא הרווח הכספי - הרי ההלכה מתירה לחלוב את החלב ישירות אל הקרקע, באופן שהחלב הולך לאיבוד ('חולב לאיבוד'), ובכך נמנע הצער לבהמה ללא איסור דאורייתא של חולב הדש בשבת!". ההוא סירב להקשיב. רבי אלעזר המשיך בדרכו, ופגש עוד אנשים מאנשי המקום, שניסו להשתיקו ואמרו לו: "אל תבלבל לנו את המוח".

באותה שעה גמלה החלטה בלבבו. הוא נכנס אל בית הכנסת של הכפר, עלה אל הבמה, ובקול חוצב להבות אש החל לדרוש על חומרת איסור חליבה בשבת ועל חילולה של השבת המלכה.

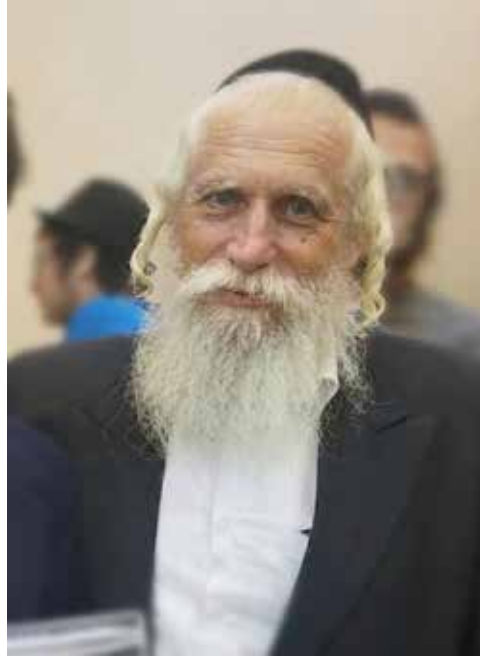
דבריו, שנאמרו מתוך כאב פנימי אמיתי, לא מצאו חן בעיני חלק מהקהל. "אל תביא לנו הלכות חדשות!", צעקו לעברו. אך רבי אלעזר לא חת. הוא דפק על הבימה והכריז: "זאת התורה לא תהא מוחלפת! זו תורת ה', ואני אדבר ולא אשתוק!".

לפני כשבוע, ידיד שעוסק בדברי הימים ההיסטוריים, הציג בפני דף מודפס, מלפני 73 שנה בחודש אב שנת תשי"ג. היה זה קטע פרוטוקול רשמי ובו שאילתה נוקבת שהגיש ח"כ דאז, הרב שלמה לורנץ, לעברו של שר המשטרה.

לשון השאילתה: מפני מה זועזעו כותלי בית המדרש? מדוע העזו שוטרים לפסוע בנעלים גסות אל תוך היכלה של ישיבת "חיי עולם" בירושלים עיר הקודש, בעיצומו של שיעור, ולנסות לעצור את הגאון החסיד רבי אלעזר בריזל זצ"ל בעודו עומד ומשמיע דברי אלוקים חיים בפני תלמידיו? העוון הנורא, כך התברר, היה "חטא" כבד מנשוא: הרב בריזל הדפיס והפיץ כרוזים המעוררים על קדושת השבת וחומת הדת, מבלי לקבל "רשות רשמית" מטעם פקידי העירייה... והנה, עמודים אנו בפרשת פנחס, הפרשה המעלה על נס את מידת הקנאות האמיתית - קנאות שאינה נובעת חלילה מנגיעה אישית או מרוגז אנושי, אלא כולה אש קודש, קנאת ה' צב-אות, המבקשת להשיב את חרון האף מעל בני ישראל. אין עת מתאימה מזו להעלות קווים לדמותו של אותו צדיק וקדוש, אשר שמו נחרת באותיות של זהב בדברי ימי ירושלים של מעלה כסמל לקנאות טהורה, הלא הוא הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצוק"ל. כדי לדלות פנינים משלחנו של אותו גדול, פנינו אל נכדו, ידידנו איש החסד הרב יוחנן בריזל שליט"א, אשר פתח לנו צוהר אל עולמו של זקנו, וגולל באוזנינו סיפורים מופלאים.

"סבא זצ"ל", פותח הרב יוחנן שליט"א, "היה דמות שמסרה את כל כולה למען כבוד השי"ת. קנאותו הייתה שם דבר בכל ירושלים ומחוצה לה, אך אנשים לא תמיד הבינו את שורשה. הוא לא ראה לנגד עיניו יריבים או אויבים; הוא ראה רק מטרה אחת ויחידה: לקדש שם שמים בעולם, ולהשיב לב אבות על בנים, להחזיר טועים בתשובה".

נוהגים העולם לומר כי לעיתים מעשיו של הקנאי נראים ככישלון ברגע האמת, אך אצל רבי אלעזר, העיד נכדו, ראו כולם למעלה מדרך הטבע כיצד גם מעשים שנראו באותה

הרוחות סערו. מספר אנשים בריונים קמו ממקומותיהם, תפסו את רבי אלעזר באלומות קשה, וגררו אותו בחרפה ובביזיון למרחקים, אל מחוץ לתחומי הכפר, שם השליכו אותו לאנחות.

רבי אלעזר מצא את עצמו בלב השדות, במקום שומם שאינו מכירו. דאגה אחת מילאה את ישותו: "האם יש כאן עירוב? היכן עובר 'תחום שבת'? שמא אצמד ואעבור על איסור תחומין?". מתוך חרדת הלכה צרופה, החליט שהוא אינו זז ממקומו. הוא התיישב על אבן בשדה, ובמשך שעות ארוכות,

תחת השמש הקופחת, ישב ללא אוכל וללא טיפת מים, שקוע במחשבותיו ובדבקותו, עד שירד הלילה ויצאה השבת. משחשיכה, והותר לו ללכת, החל לצעוד בחשכה. לאחר הליכה ארוכה ומייגעת, הבחין באור קטן המנצנץ מבית מבודד בפאתי האזור. הוא ניגש אל הדלת ודפק עליה בכוחותיו האחרונים.

הדלת נפתחה, ועל המפתן עמד ילד קטן. איך שהביט הילד בדמותו של רבי אלעזר - פניו המאירות כפני מלאך, זקנו העוטר את פניו, ובגדי השבת שלו - החל הילד לזעוק בהתרגשות עצומה: "אבא, אמא, הנה אליהו הנביא! אליהו הנביא הגיע אלינו!".

ברוך הבא אליהו הנביא!

בעל הבית, יהודי שומר מסורת, מיהר אל הדלת. כשראה את הדמות האצילית, אחזה גם בו התלהבות קודש, והוא החל לנשק את ידיו של הרב בקריאות שמחה: "ברוך הבא אליהו הנביא!". רבי אלעזר, בענוותנותו, ניסה להרגיע את הרוחות ואמר בחיוך: "יהודים יקרים, הירגעו, אינני אליהו הנביא, בשר ודם אני...".

לאחר שהתיישבו, הגישו לו בני המשפחה אוכל ומשקה להשיב את נפשו העייפה. אז ישב רבי אלעזר וגולל בפניהם את כל מסכת התלאות שעבר באותה שבת, ומתוך כך החל להסביר להם בנועם ובמתק שפתיו, מתוך דברים היוצאים מן הלב, כמה חמורה היא התורה, כמה יקרה היא השבת, וכמה יש להיזהר מלעבור על איסורי תורה.

"השיחה הזו", מספר הנכד הרב יוחנן בהתרגשות, "התארכה שעות על גבי שעות אל תוך הלילה. הדיבורים הקדושים

נכנסו כחצים בלבם של בני הבית. הקשר בין המשפחה לסבא התהדק בצורה בלתי רגילה, ובעקבות אותו לילה, המשפחה כולה התחזקה מקצה אל קצה והפכה לבית של צדיקים ויראי ה' באמת! סבא זצ"ל היה אומר לימים: 'כל קורותי באותה שבת היו כדי שאגיע למשפחה זו, ובאותו בית פעלתי מבחינה רוחנית ועשיתי פירות, יותר מכל מה שניסיתי לעשות בכל אותו הכפר באותה שבת'..."

קנאותו של רבי אלעזר לא ידעה מורא מפני איש. הרב יוחנן שליט"א נזכר במעשה נוסף, המלמד על עוצם השפעתו: באחת הערים בארץ, כיהן כעסקן ציבורי אדם בעל מעמד חברתי רם ונישא, אישיות חשובה בעיני הבריות. דא עקא, שאותו עסקן פתח חנות לממכר בשר, והיה מכשיל את הרבים התמימים במכירת בשר טריפה שאינו כשר, מבלי שהקונים התמימים הבינו זאת.

רב המקום ניסה להניאו מכך, עסקנים חשובים הפצירו בו וביקשו ממנו לסגור את החנות, הסבירו לו את חומרת העוון שהוא חוטא ומחטיא את הרבים - אך דבר לא הועיל. לבו של האיש היה כהה.

בצר לו, פנה רב העיר אל רבי אלעזר בריזל זצ"ל והזמינו לבוא ולהציל את המצב. רבי אלעזר לא היסס. בהגיעם למקום בשבת קודש, נעמד רבי אלעזר בבית הכנסת והחל לדרוש דרשה שלימה בכל כוחו וגרונו, כשהוא זועק ומתריע מפני אכילת טריפות ומכשול הרבים.

בעודו דורש, יצא אחד מאנשי שלומו של בעל החנות, פגע ברבי אלעזר באלומות, החל להכותו ואף משך בזקנו הקדוש בביזיון נורא. מהומה גדולה והמולה רבתי קמה במקום. אך רבי אלעזר, כשהוא מוכה ומבוזה, הביט במכה ואמר באומץ

עילאי: "לא יעזור לך שום דבר! אני אמשך לדרוש, ואנחנו לא ניתן לך לשנות את התורה הקדושה!". רב המקום עלה אף הוא לעזרתו, והשבת היא נזכרה כשבת של סערה גדולה. אך סופה של האמת לנצח: "לא תאמינו", מפטיר הרב יוחנן, "אך איך שעברה השבת, חלה תפנית מדהימה. נכנס הרהור תשובה בלבו של אותו בעל חנות. הוא הבין כי אם יהודי ירושלמי מבוגר מוכן לספוג מכות וביזיונות כאלו למען כשרות המאכלים, כנראה שהדברים אמת. במוצאי שבת הוא הגיע בבכי ובחרטה לבקש סליחה מרבי אלעזר - וסגר את חנות הטריפה לצמיתות!".

האלימות שהוא ספג על קנאותו היו מנת חלקו כל הזמן. באחת הפעמים, כאשר הלך למחות על קטיף וחילול שבת בשדות, יצא לעברו אחד הפועלים כשהוא מניף מכוש ברזל כבד, וביקש להכותו נפש, עד שרבי אלעזר הוצרך לברוח כל עוד נפשו בו, והכל למען שמו באהבה.

השטריימל ליד המיטה והליווי המסתורי בחברון

לצד מידת הקנאות, חרדתו למצוות ושמירתו העצמית היו לפלא. "בכל שבת ושבת", משתף נכדו בסיפור אישי מרטיט, "שמתי לב למנהג קבוע אצל סבא: בכל ערב שבת, ליד המיטה שלו, הוא היה מציב כיסא, ועליו מניח את השטריימל שלו. הדבר חזר על עצמו שבת אחר שבת. יום אחד לא התאפקתי ושאלתי אותו: 'סבא, מה פשר הדבר? האם בכל שבת אתה מכין את עצמך ומחכה למשיח צדקנו, שברגע שיבוא מיד תלביש את השטריימל?'".

נענה רבי אלעזר ואמר בבכיה: "הלוואי, הלוואי שהייתי במדרגה כזו שאני מחכה למשיח בכל רגע... הסיבה היא אחרת ופשוטה בהרבה: פעם אחת התעוררתי בליל שבת משנתי, ומתוך הרגל של ימי החול, כמעט והושטתי את ידי להדליק את אור החשמל בטעות! נבהלתי. ומאז, עשיתי לעצמי סימן קבוע: בכל עת שאני מתעורר בלילה ורואה את השטריימל מונח על הכיסא מול עיניי, אני נזכר מיד ובאופן מוחלט ששבת היום, ונשמר מחילול שבת". כמה פחד ורוממות של מצווה היו טמונים בכל תנועה מתנועותיו!

לסיום, גולל הנכד סיפור פלאי שאפוף סוד עד היום: באותם

ימים, נסע רבי אלעזר באוטובוס לכיוון העיר חברון, להשתטח על קברי אבות. כך נסעו פעם ללא חשש. כשיר מהאוטובוס וצעד ברגל לבדו. פתאום, גילתה אותו קבוצה של ערבים מקומיים. בראותם יהודי בעל חזות חרדית לבדו, התנפלו עליו וביקשו להכותו ולרוצצו נפש.

והנה נס: פתאום הגיע ערבי אחד, גבה קומה ובעל גוף, פיזר את כל הפורעים בכוח, והודיע שהוא מלווה את הרב. אותו אדם ליווה את רבי אלעזר עד למערת המכפלה, המתין לו שם במשך כל זמן התפילה הארוכה, ולאחר מכן צעד עמו חזרה, שמר עליו מפני כל פגע, עד שהעלה אותו בבטחה אל האוטובוס לירושלים.

כאשר ביקש רבי אלעזר להעניק לו דבר מה לאות תודה ולהיפרד ממנו - נעלם האיש כלא היה, והתפוגג מן המקום בפתאומיות גמורה. "מי יודע", מסיים הנכד הרב יוחנן את דבריו המרתקים בחיוך של קדושה, "אולי גם שם, היה זה אליהו הנביא שבא להציל את מי שמסר את נפשו כל חייו על קנאות ה' ותורתו...".

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

הוא שאל בחיזוק: "נו, מה אתה אומר... היית מאמין עלי?" האמת? לא. לא הייתי מאמין. נפרדנו לשלום ואני נשארת בחוץ מהרהר..

על השיעור מוסר הגדול ביותר שקיבלתי מזה שנים

מאת: ישראל כהנא

וְהָיְתָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אֶחָדָיו (כה)

אני עוצם את העיניים מתחילתו ועד סופו, ומרוכז כולו בלכוון בתיבות של 'אמן' ו'יהא שמיה רבא'. אתה יודע כמה זה לא קל? אנשים מסביב קצת חייכו בהתחלה, הסתכלו מוזר. אבל אני עומד על זה בלי פשרות!!! בעודי עומד שם, מתפעל מעוצמת הנפש של היהודי שמולי, הוא הפתיע אותי שוב, מכיוון אחר לגמרי. "ומה שלום אמא שלך?" שאלתי.

"אמא שלי, שתחיה, כבר בת תשעים", הוא ענה, וקולו התרכך. "ותקשיב לי טוב: אין יום - שמעת? אין יום אחד בשבוע שאני לא מבקר אותה. אני מרגיש שזה מה שנותן לה חיים. זה לא קל בכלל. לנסוע בכל יום בתוך הפקקים המטורפים של העיר, לשרוף שעות על הכביש אחרי יום עבודה, אבל בגיל הזה לשבת לבד שעות וימים זה קשה מנשוא. אז אני מגיע, יושב, משוחח, עוזר במה שצריך, משמח אותה ומביא לה אור".

"אבל רציתי שתדע עוד דבר", הוא מיהר להבהיר, כאילו חשש שהמצווה בחוץ תגרע מהחובות שלו בפנים. "כל זה לא בא, חלילה, על חשבון הבית שלי. אני עושה הכל בבית. לפעמים אני קם בחמש בבוקר, רץ להתפלל מוקדם, רק כדי להספיק לחזור ולעשות את כל מה שצריך בבית לפני שאני יוצא לעבודה. מצוות בחוץ זה דבר גדול וחשוב, אבל בבית - בבית זה הכי חשוב".

הוא סיים את דבריו, הביט בי במבט חודר, ושאל בחיזוק: "נו, מה אתה אומר... היית מאמין עלי"? האמת? לא. לא הייתי מאמין.

נפרדנו לשלום, והוא נכנס פנימה, אל תפילת המנחה, לעצום עיניים ולשתוק כמו שרק הוא יודע. ואני נשארת בחוץ, מהרהר בשיעור המוסר הגדול ביותר שקיבלתי מזה שנים. כמה מרגליות מסתתרות בתוך הלבבות של עמך ישראל. כמה צדיקים נסתרים מסתובבים בינינו בלבוש של חול, בסיגריה ובטלפון, בשעה שהם קשורים בקשר בל ינתק לבורא עולם, לכיבוד הורים ולשלום בית אמיתי.

יצאתי מהשיחה הזו עם תובנה אחת עמוקה: אל תסתכל בקנקן. לעולם אל תדון יהודי לפי המעטפת החיצונית שלו. אשריך ישראל.

זה קרה בשעת בין הערביים, ממש מחוץ לפתחו של בית הכנסת. ראיתי אותו עומד שם, נשען על הגדר, סיגריה אלקטרונית בין אצבעותיו, ועיניו שקועות במסך הטלפון הנייד. הוא כבר מזמן לא ילד, להערכתו באזור גיל חמישים. השנים חלפו, אבל המראה שלו החזיר אותי בבת אחת עשרות שנים לאחור. נזכרתי בו כשהיה נער צעיר, ואני, אז אברך צעיר ומלא מרץ, לימדתי אותו והשקעתי בו שעות של שיחה ולימוד. הוא תמיד היה טיפוס "קפיצי", אנרגטי, אחד שלא מוצא מנוח לרגע.

"נו, מה נשמע? מה איתך?" החלפנו כמה מילים של זיכרונות ושאלות של מה בכך. אחרי כמה דקות של שיחה קלה, הרגשתי שהגיע הזמן להתקדם. רגע לפני שנפרדנו, זרקתי לו את משפט השגרה המוכר, מתוך כוונה טובה: "נו, צריך להתחזק... השם יעזור".

הוא הביט בי, ואז חיוך קטן עלה על פניו. "בוא, בוא תשמע משהו", הוא אמר לי בקול נמוך, "אל תסתכל עלי ככה". נעמדתי. לא ציפיתי להמשך כזה.

"תראה", הוא אמר, ישר ולעניין, בלי מסיכות. "אני לא אברך. אני עוסק לפרנסתי בכל מיני עבודות, מסתובב בחוץ, רואה עולם גדול ויודע בדיוק איפה אני מונח. אבל תקשיב לי: לפני ארבע שנים, כשאבא שלי נפטר, משהו בי זז. הרגשתי שאני חייב לקחת על עצמי משהו לעילוי נשמתו, דווקא בדברים שאבא היה חזק בהם. והחלטתי: מתחילת התפילה ועד סופה - אני לא מוציא הגה מהפה. שום דיבור בעולם". ככה היה גם אבא שלי!!!

אתה זוכר איזה קפיצי הייתי

הבטתי בו בתדהמה. הוא המשיך: "אתה מכיר אותי, אתה זוכר איזה קפיצי הייתי וכמה קשה לי לשבת בשקט. לא השתניתי באופי שלי. אבל קבלה זו קבלה, ואני עומד בה בשיניים כבר ארבע שנים, יום-יום, מתחילת התפילה ועד הסוף".

לפני שהספקתי לעכל, הוא הוסיף עם זיק בעיניים: "רוצה עוד משהו? קיבלתי על עצמי שבכל קדיש, בכל תפילה,

ה'סבא' הגיע פעם לבורסה, וראה את הסוחרים מדברים ביניהם בלהט, וכולם אש להבה. התרגש מאוד ואמר, "אם בוערת אש כזו בנוגע להבלי העולם הזה, הרי שבנכסי הקודש לא כל שכן?!"

על בורסת נובהרדוק וכספי צדקות - פנינים שנשמעו מהגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

ונענית על ידי אשתו, "בעל הבית אינו בבית".
"מתי יגיע?" "בעוד כשעה". חזרתי כעבור שעה, והתנצלה האשה שטרם חזר. למחרת - שוב אינו בבית. התרחק ר' יעקב מן הבית, והתקשר מטלפון ציבורי אל ביתו של האיש. "הלו", הרים האיש את הטלפון בביתו... "ראה נא, אני צריך להתנצל בפניך", אמרתי לו.
"בפניי? למה?" הן שמע מאשתו, שגלינסקי הגיע כמה פעמים, ואמרה שאינו בבית - על פי בקשתו, כמובן. מי צריך להתנצל בפני מי?
"כשאמרו שבעל הבית אינו בבית, חשדתי שאתה כן בבית. והנה נוכחתי שחשדתי בכשרים".
"הא כיצד?!" והלוא כעת שניהם יודעים שהוא כן בבית...
"מפני שאתה אינך בעל הבית. יצרך בעל הבית עליך..."

הם מזייפים את המטבעות במרתף של בית עלוב

ועוד סיפור: ר' יעקב הגיע לביתו של נדיב, שטען כנגדו, "למה אני צריך לתת מכספי, שעמלתי עליו, לאברך? ייצא לעבוד, יתפרנס ויפרנס את משפחתו!"
"סיפור", אמר ר' יעקב, בידעו שסיפור טוב נשמע תמיד, "אפשר?"
"כן". "ובכן, בארץ אחת רבו זייפני המטבעות. המשטרה ערכה מצוד, עקבה אחרי המטבעות והגיעה אל הזייפנים! עקבה אחרי הזייפנים, וגילתה כי הם מזייפים את המטבעות במרתף של בית עלוב וישן, השייך למלמד דרדקי, יהודי עני ואביון. מיהרה המשטרה ואסרה את כל החבורה, כולל את המלמד שלא ידע דבר.
"לא ידעתי", התגונן המלמד בבכי, "השכרתי את המרתף, תמורת כמה פרוטות עלובות, לא העליתי בדעתי מה הם עושים שם!"
התובע לא הרפה, דרש עונש מוות. לא האמינו למילה וחצי מילה של המלמד המסכן. הסניגור קם, "מה מקצועך?"
"מלמד הנני".
"מה פירוש?" רצה שהשופט ישמע את הדברים, "תאר לנו את מלאכתך".

השבוע המדור שלנו יתמקד בבורסות וצדקות ממבט אחר, וכל זאת מפנינים שנשמעו מפיו של הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל כפי שליקטנו מהספר 'רבי יעקב אומר'.
ותחילה על הבורסה של נובהרדוק.
את העולם הזה, החולף, הארעי, המשילו בנובהרדוק לעולם הבא. כל מה שראו, ששמעו, היווה מוסר לעולם הבא. לא היה דבר שחלף על פני הנובהרדוקאים בלי ללמוד ממנו מוסר. ראשית, עצם המושג "בורסה" - "שעת בורסה" שהייתה בנובהרדוק. שעה בה סבבו הכל באולם בלהט, שוקלים וטרים בענייני מוסר בריתחא דאורייתא, מדברים זה עם זה, ועובדים את ה' בכל לבבם.
שעה זו, שהיוותה חלק עמוק מרעיון המוסר בישיבה, מאין היא באה וכיצד נוצרה?

ה'סבא' הגיע פעם לבורסה, וראה את הסוחרים מדברים ביניהם בלהט, מתווכחים ומשוחחים ובודקים את היהלומים, עיניהם תלויות לצדדים וכל כולם אש להבה של מסחר. התרגש מאוד ואמר, "אם בוערת אש כזו בנוגע להבלי העולם הזה, כסף בא וכסף הולך, מהו ומיהו, הרי שבנכסי הקודש לא כל שכן?!"
מיד הנהיג "שעת בורסה" בה היו מתהלכים הבחורים בקבוצות קטנות וגדולות, ומשוחחים ביניהם בסערה ובלהט על מידות ועל מוסר, על תיקון הנשמה ועל גדלות הבורא. בשעה זו לא היה להם בעולמם דבר אלא תיקון הנשמה ולימוד המוסר, בהתלהבות כפולה ומכופלת משל הסוחרים שבסך הכל עסקו בחיי שעה, עסקו הם בחיי עולם. בסופה ובסערה עסקו התלמידים עם מלבושי הנשמה...
גם מבורסה ראו מוסר ולמדו!

הן שמע מאשתו, שגלינסקי הגיע כמה פעמים

ועתה נפנה את מבטינו בסיפורים מיוחדים על כספים וצדקות. יש לי סיפור שאירע עמי' סיפר רבי יעקב, 'בעודי אוסף כסף לצדקה, הגעתי לביתו של עשיר, נקשתי על הדלת,

אחרי סיבוב ארוך בו קיבל מעט כסף

רבות היה ר' יעקב מתלונן, על "חיזוקי האמונה" אותם קיבל מידי האנשים אותם ביקש להתרים. "איני יודע", אמר בבדיחות הדעת, "למה כולם רואים בי כתובת להשיח את דאגתם וצערם אודות העסקים... כל אחד מספר לי כמה קשה לו, ואיך העסקים אינם פורחים, וכיצד הוא לא מסתדר עם הכסף, ועד כמה היה רוצה לתת, אבל המצב לא פשוט...". ואם אין הם נותנים כסף - לפחות מעניקים לו דברי אמונה והתחזקות. "יהיה בסדר", "הקדוש ברוך הוא יעניק לך ביד רחבה", "הכל בידי שמים" וכדומה. וגם על כך התבדח ר' יעקב, שהוא ממש מתחזק באמונה מכל מה שהוא שומע. מבית לבית הולכת אמונתו בה' ומתחזקת, בזכות דברי הנגידים המעניקים לו עצות ודברי חז"ל ביד נדיבה, הכל חוץ מכסף...

אחרי סיבוב ארוך בו קיבל מעט כסף והרבה דברי חיזוק, פתח ר' יעקב בבית הכנסת של הנגידים, ואמר להם: "מוכנים אתם לשמוע דבר תורה?"

ודאי מוכנים הם! טוב לי תורת פך מאלפי זהב וכסף, לא? כסף אינם נותנים, ותורה - משתוקקים לשמוע...

אכן, שאלה טובה. המתינו לתשובתו.

אמר ר' יעקב: "על בריאת האדם אמר הקדוש ברוך הוא: 'והנה טוב מאוד' ושאלו במדרש, הרי באדם יש גם כוחות שלילים, מידות רעות, ואיך אמר הקדוש ברוך הוא 'טוב מאוד' על בריאת האדם? ובמדרש נכתב, שכל הכוחות שיש באדם אפשר להשתמש בהם לטוב ולרע. גם במידות הרעות אפשר להשתמש, מעט, ולצרכים מסוימים. כל מידה וכוח נדרש, השאלה לאיזה צורך ולאיזה עניין."

עד כה הם יודעים. הרי בינם גם תלמידי חכמים ויודעי ספר. "ובכן, נשאל רבי ישראל מסלנט, שהרי גם כפירה היתה באדם, מאז שחטא. וכי מתי צריך אדם להשתמש, רחמנא ליצלן, בכפירה? בחוסר אמונה בה'? חס חלילה! יהודי לא יעלה דבר כזה על דעתו! מתי ישתמש בכפירה, ולו במעט ממנה?"

אכן, שאלה טובה. המתינו לתשובתו.

הרים ר' יעקב את קולו: "והשיב רבי ישראל מסלנט תשובה כה ברורה, הרי הדבר כל כך פשוט! בתכונה זו, של מעין כפירה, יש להשתמש עבור הזולת! חס וחלילה לא עבור עצמך! אלא מתי? כשמישהו בא לבקש ממך צדקה, אל תגיד לו: ה' יעזור! לכאן נדרשת מעט מן הכפירה. מעט מן המעט! אל תשתמש כעת באמונה! אל תגיד לו לבטוח בקדוש ברוך הוא שימלא חסרונו, אלא קום ותן לו מכספך!..."

"אני מחפש תלמידים, ילדים קטנים, ואוסף אותם לחדר בביתי כדי ללמדם תורה".

"כמה אתה מתפרנס?" "אה, הורי הילדים עניים, וכמה אוכל כבר לדרוש? כחצי לירה מכל ילד, לחודש".

השופט נדהם - הרי זו משכורת שאין בה ממש! "כל כך מעט?"

"הלואי והייתי רואה את הכסף הזה! רוב ההורים לא משלמים גם את זה... אין להם, מסכנים, והם צוברים חובות על חובות".

"העבודה, קלה או קשה?" "קשה מאוד. עליי ללמדם היטב, ולא להיות תקיף מדי, כדברי תורתנו 'לא הקפדן מלמד' אבל כן להכניס בהם תורה ודעת, שכן הוריהם בוחנים את ידיעותיהם. והם שובבים ונרפים..."

"אמור לי", פנה הסנגור אל השופט, "אם היית מתפרנס מזיוף מטבעות, היית ממשיך לעבוד קשה כמלמד?"

והמלמד שוחרר לביתו, לחיים ולשלום. "סיפור יפה", הגיב הנדיב, "ומה לו ולי?"

"אני שואל אותך", המשיך ר' יעקב, "אם היית מגלה במרתף ביתך יהלומים, היית ממשיך לעסוק במלמדות?" "מה פתאום?! הוא צחק, "כל רגע ורגע הייתי כורה יהלומים". "הלא תבין", אמר ר' יעקב, "לומדי התורה כורים יהלומים! איך יש להם זמן לעסוק במלמדות?... אתה, לא נעים לומר, רק מלמד, ואני מציע לך שותפות במכרה היהלומים!" השתכנע, ותרם.

לעילוי נשמת

הרה"ג

ר' אלטער מרדכי ברג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מרא דאתרא דקהילת עטרת רא"ש
מונסי ניו יורק

נלב"ע ח"י סיון תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה

בטרם יצא הבן אל הדרך, קראה לו אמו והראתה לו אשר ארזה בעבורו

וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֶּכָּה אֲשֶׁר הָכָה אֶת הַמִּדְיָנִית
זְמָרִי בֶן סָלֹא נָשִׂיא בֵּית אָב לְשִׁמְעוֹנִי (במדבר כה)

במדבר (במדבר רבה כ"א) דרשו חז"ל על פסוק זה שכשם שהקב"ה מתעסק בשבחן של צדיקים לפרסמן בעולם, כך מתעסק בגנותן של רשעים לפרסמן בעולם, פנחס - פירסמו לשבח, וזמרי - לגנאי, עליהם נאמר (משלי י'): "זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב!" משל לסוחר זקן שראה כי כוחו בל עימו כמימים ימימה לנסוע לצורכי מסחרו, החליט כי ישלח את בנו במקומו.

הכינה אשתו את כל הנצרך לבנה למסעו וארזה לו בגדים חמים, מזון רב ושתייה, לבל יחסר מאומה. מכיון שלעתים היה הבן נחלה, הכינה אמו תרופות כדי שגם הם יהיו לו בדרכו על כל צרה שלא תבוא...

בטרם יצא הבן אל הדרך, קראה לו אמו והראתה לו את אשר ארזה בעבורו בארגז גדול. ראה בני היקר - כך אמרה - כאן בפינה זו הנחת מטעמים כאשר אהבת, וכאן מונח כד משקה. אכול בני ויערב לך. אכול והתחזק!

וכאן - הוסיפה האם ואמרה - הנחתי עבורך את צנצנת התרופות שהכנתי והלוואי שלא תזדקק להן!...

כן הוא גם הנמשל. הקב"ה מפרסם את מעשי הצדיקים כדי שמהם יראו הכל וילמדו כיצד יש לנהוג. ולעומת זאת מפרסם הקב"ה גם את מעשי הרשעים כדי שמהם ילמדו כולם כיצד אין לנהוג, כי כשם ששכר טוב מיועד לצדיקים על מעשיהם הטובים, כך עתידים הרשעים לקבל עונש על רוב רעתם. ועל כן זכרון הצדיקים הוא לברכה ושם הרשעים ירקב!

(משלי המגיד מדובנא)

מרן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל נהג לומר שיש לו 'חקירה' שבין אדם לחבירו ועד סוף ימיו לא הגיע להכרעה

פינחס בן אלעזר בן אהרן הפכה הסיבה את חמתי (כה)

'לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרון.' (רש"י)

הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל: מרן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל נהג לומר שיש לו 'חקירה' בעניין שבין אדם לחבירו, והעיד על עצמו שעד סוף ימיו עדיין לא הגיע להכרעה ופתרון. וזו חקירתו: הנה כשהבעל קורא עומד על הדוכן וקורא בתורה, לפעמים קורה שטועה בניקוד התיבה, או דילג תיבה אחת, וכדומה. מנהג העולם בכל אתר ואתר שמיד נזעקים כולם, ומכל קצוות בית הכנסת נשמעים קריאות לתיקון הטעות.

וחקר רבי חיים, מה הסיבה והטעם שכולם נזעקים כאחד: אפשר לומר שהסיבה מקורה ממקום טהור, נשמות ישראל עמדו בהר סיני, ושמעו את עשרת הדברות; קדושת מעמד קבלת התורה השפיעה על הנשמות שאינן מסוגלות לשמוע טעות בתורה. או - הפטיר רבי חיים - אפשר והדבר נובע מהתולעת שבלב, היצה"ר הספון במפתחי הלב - הוא זה שמעורר את האדם לקפוץ על 'המצאה' בכישלון חברו...

ולפי זה נראה לפרש כי מה שאמרו חז"ל 'לפי שהיו השבטים מבזין אותו הראיתם בן פוטי זה' פירושו כי השבטים אמרו שמה שפנחס הרג נשיא ישראל היה מתוך יצר רציחה שנבע מהשפעתו של אבי אמו המפטם עגלים לעבודה זרה. לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, לומר לנו שכל כוונתו היתה לשם שמים; בקנאו את 'קנאתי' - קנאתו של הקב"ה.

חז"ל אמרו במסכת יומא (כג.) כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש, אינו תלמיד חכם. ויש להתבונן מדוע דימו זאת לנחש דווקא, ונראה על פי המובא במסכת תענית (ח.) לעתיד לבוא מתקבצות ובאות כל החיות אצל הנחש ואומרים לו: ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה - מה הנראה יש לך ? נמצינו למדים שנשיכת נחש היא נשיכה לשם נשיכה, בלא הנאה עצמית כלל.

נקמה כזו, כנשיכת הנחש, היא הנקמה שהתכוונו אליה חז"ל: רק כשכוונתו של הת"ח לשם שמים, בלא שום כוונה ונגיעה אישית. נקמה זו דומה לנשיכת הנחש, שאין לו שום הנאה עצמית. וזה מה שהתורה באה להעיד על פנחס. כל כוונתו היתה "בקנאו את קנאתי", לשם שמים, בלא שום התערבות נגיעה או נקמה אישית; מסירות נפש למען שמו באהבה.

(מתוך הספר 'לב ישראל')

ורבים נתקשו כאן מה זה בדין

פניני הפרשה מהרב שלמה קולדצקי שליט"א

לְכֹן אָמַר הָנֵנִי נָתַן לֹא אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם (כה)

במדרש רבה כאן מובא 'בדין הוא שיטול שכרו'. ורבים נתקשו כאן מה זה בדין, מה היה צד שהקב"ה לא ישלם לו שכר? ועו"ק הא שכר מצווה בהאי עלמא ליכא ומדוע דינו ליטול שכר כאן בעוה"ז? ויש בזה ב' תירוצים: א. הסטייפלער ב'ברכת פרץ' תירץ, ע"פ הא דתנן בפאה אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעוה"ז וכו' ואלו הם גמילות חסדים וגו'.

וא"כ י"ל דאמנם שכר מצווה בהאי עלמא ליכא, אך על גמ"ח מצינו שיש, והנה פנחס עשה גמ"ח עם ישראל כי הצילם מכליון כדכתיב הסיר את חמתי ולא כליתי את בני", ולכן בדין הוא שיטול שכרו. עו"ל, תירץ רבי משה מאמן בספרו 'זכרון משה' (נפטר לפני למעלה ממאה שנים), שהיות ופנחס זה אליהו ואליהו לא מת לעולם, אז א"א לתת לו שכר לעת"ל לכן אמרין שהשכר שיקבל יהיה כאן בעוה"ז כי א"א לחכות בשבילו לעוה"ב ולכן בדין שיטול שכרו.

הטעם שהקב"ה בעצמו לא אמר לפנחס

הטעם שהקב"ה בעצמו לא אמר לפנחס אלא הוצרך לומר למשה שיאמר לפנחס?

י"ל משום שכל הבטחה שהקב"ה מבטיח יכולה להשתנות אם יגרום החטא כמו שמצינו אצל יעקב, אפי' שהקב"ה הבטיח לו שלא ינזק פחד שמא יגרום החטא. אבל מה שנביא מבטיח אינו חוזר בו גם אם חטא כדי שלא יאמרו שהנביא לא ניבא אמת, לכן אמר הקב"ה למשה אתה תאמר לפנחס הנני נותן לו את בריתי שלום, וכך זה הבטחה בטוחה. וכן שנינו בספרי שכל הכהנים גדולים בבית ראשון ושני היו מזרע פנחס כי הובטח לו ברית כהונת עולם, לעולם שא"א לשנות.

שפעם יהודי אחד נכנס לביהכ"נ

תַּחַת אֲשֶׁר קִנָּא לְאַלְקִי (כה)

הטעם שנאמר אשר קינא לאלוקיו ולא לאלוקים, ועוד צריך להבין הרי מבואר בגמ' שעשרה ניסים נעשו לפנחס ובדרך הטבע הוא היה נהרג, א"כ לכאורה השבח הגדול שלו צריך להיות תחת אשר מסר נפשו לכבוד אלוקיו שזה יותר חשוב מלקנא לאלוקיו. אע"כ בא הכתוב ללמדנו שלקנא לאלוקים הוא יותר חשוב ממסירות נפש, ולמה? י"ל שפעם יהודי אחד נכנס לביהכ"נ מלא באנשים, נגש אליו יהודי אחר, צעק עליו וביזה אותו בפני כולם. קם אחד בלי פחד ויצא להגנתו של היהודי הראשון. החלו אנשים שם להתלחש מדוע הוא היחיד שמחה. השיב שם אחד, המוחה הוא בן של המתבזה. כעת הכל מובן אם זה אביו, בדין הוא מוחה. וזה מה שכתוב כאן אשר קינא לאלוקיו כי פנחס הרגיש שמבזים את אביו שבשמים.

(מתוך עלונו של הרב קולדצקי תשפ"ה)

אביו וסבו של הקנאי הצדיק?

חידות שינון הפרשה לפי סדר ה-א"ב

- א. אביו וסבו של הקנאי הצדיק? אלעזר אהרון.
- ב. ניתנת לפנחס? ברית.
- ג. ממשפחות שבט מנשה? גלעדי.
- ד. אביו של חושם? דן.
- ה. משם ראה משה את א"י? הר העברים.
- ו. "_____ משה את משפטם לפני ד'". ויבא.
- ז. נשיא שמעון שחטא ונהרג בדקירה? זמרי.
- ח. מבנות צלופחד? חגלה.
- ט. תמיד של בין הערבים נשחט ממזרח ל? (רש"י) טבעות.
- י. איש על העדה? יהושע.
- כ. מן האנשים שנותרו? כלב.
- ל. אבי יוכבד? לוי.
- מ. היום הראשון והשביעי של פסח הם שניהם? מקרא קודש.
- נ. מבנות צלופחד? נועה.
- ס. מובאת עם הקורבנות? סולת.
- ע. בכור יהודה? ער.
- פ. שם הע"ז של מדין? פעור.
- צ. המדינים היו לבנ"י? צוררים.
- ק. פנחס _____ את _____ ד'. קינא, ק נאת.
- ר. יש להרבות את נחלתו? רב.
- ש. בעל חיים המשמש לחטאת? שעיר.
- ת. מבנות צלופחד? תרצה שרח, יוכבד, מרים.

חידות נוספות על פרשת השבוע:

- א. 7 דורות רצופים בפסוק אחד?
 - ב. מה שונה משפחת ימנה משאר המשפחות בפרשה?
 - ג. תשע שמות של נשים בפרשה?
 - תשובות:
 - א. בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה בן יוסף.
 - ב. כולם מסתיימים באות 'י' בסוף שמותיהם, ואילו ימנה מסתיים באות ה'.
 - ג. כזבי, מחלה, נועה, חגלה, מלכה, תרצה, שרח, יוכבד, מרים.
- (מתוך עלונו של הרב קולדצקי תשפ"ה)

ואז עלתה התרגשותו של רבי גדליה לשיאים נוספים

שיחות המוסר של הגה"צ רבי גדליה אייזמן צ"ל, המשגיח הנערץ של ישיבת 'קול תורה', לא היו טבולות בדרך כלל ברגש. רבי גדליה דיבר אל השכל, אל המוח, ולא הירבה להתרגש במהלך השיחה.

אבל פעם זה קרה. ליבם של התלמידים נאלם, כאשר המשגיח ניסח את דבריו כמי שמשוחח עם השם יתברך, ואמר: כאשר נתת לנו את התורה בהר סיני, הרי עדיין לא היינו ראויים דיינו, הלא זה-עתה יצאנו ממצרים ולא הגענו למדרגות גבוהות, ובכלל - לא היו לנו עד עתה 'הוכחות' על מידת הנאמנות שנרכוש לך בדורות הבאים.

ולמרות זאת החלטת לעשות 'השקעה לטווח ארוך', ונתת לנו את תורתך הקדושה בהסתמך על כך שברבות השנים 'ההשקעה' הזו תניב פירות מבורכים, ונעבוד אותך בלב שלם, ותרווה מאיתנו נחת.

ידעת ששווה להשקיע בנו, בבני אברהם יצחק ויעקב, ושה'עסק' הזה 'ישתלם' בעתיד.

ואז עלתה התרגשותו של רבי גדליה לשיאים נוספים, והוא אמר בקול רוטט: נו, אבינו שבשמים, אחרי כל-כך הרבה שנים אפשר לומר שההשקעה שלך הייתה שווה! נכון שהיה לך על מי לסמוך? באיזה עם אפשר למצוא תכונות שכאלו כמו שרואים אצל עמך ישראל?

איזה עם מוסר עצמו בצורה מוחלטת כל-כך, ובנאמנות מופתית, כדי לקיים את מצוות ריבונו, ולא סר ולו כחוט השערה, מההוראות שניתנו לו בהר סיני?

(הרב משה מיכאל צורן הקדמה 'אהבת אותו')

ראשו תפוס ומחשבתו נודדת אל צ'ק של עשרת אלפים דולר

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל

אחת המילים המפורסמות שמשתמשים בהן בתקופה האחרונה היא "בטחון", בטחון בקב"ה.

זהו סוגיא רחבה ועמוקה שיש ללמודה. כל אחד צריך להגיע להלכה למעשה בסוגיא זו, מאחר וזהו אחד מיסודות חיי היהודי.

לפעמים אדם ניגש להתפלל תפילת שמו"ע. באותה שעה ראשו תפוס בהרהורים ומחשבתו נודדת אל צ'ק של עשרת אלפים דולר שעליו לכסות היום. ואעפ"כ הוא מתאמץ ומתחיל להתפלל: "ברוך אתה ה', אלוקינו ואלוקי אבותינו". "אלוקינו" - מי שברא את העולם, "ואלוקי אבותינו" - אפילו אם איני ראוי, מבקש אני שאזכה בזכות אבותי. "גומל חסדים טובים וקונה הכל" - הכל שלו, "ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה. מלך עוזר ומושיע ומגן", הוא משתחוה ומבטל את עצמו לאמת הזאת, ומסיים את הברכה: "מגן אברהם". כאן חוזרת ועולה בראשו הדאגה על הצ'ק...

הוא ממשיך בתפילתו ומגיע ל"מודים", ושם הוא מודה לקב"ה "על נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת, ערב ובוקר וצהריים", ושוב צצה ועולה המחשבה המטרידה בראשו: "ומה עם הצ'ק?"...

הוא מסיים את התפילה ופונה לצאת מביהכ"נ. וכך הוא מהלך ברחוב כשכולו מתוך ואובד עצות, ולפתע אורו עיניו: בדיוק מולו הוא רואה את בן דודו העשיר. "יעקב" - הוא פונה אליו בהתרגשות - "אני במצב קשה. תלווה לי עשרת אלפים דולר!" פתאום הכל מסתדר, הוסרה הדאגה מלבו. ומה היה קודם, לפני שפגש את בן דודו? הרי בפירוש הוא אמר בתפילתו שהשי"ת, שהוא האבא שלנו, הוא "גומל חסדים טובים"! כל הבריאה, על כל הכסף שבה, הכל שלו - "קונה הכל"! השאלה היא רק כיצד אקבל את עשרת אלפי הדולרים לכיס שלי. נו, וכי זו בעיה?! "היד ה' תקצר?" - "על נפלאותיך, וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר" וכו'. ואם ישאל: "אולי אינני ראוי?" הרי בעצמו הוא כבר אמר את התשובה: "הטוב כי לא כלו רחמיך, והמרחם כי לא תמו חסדיך, מעולם קוינו לך" - הקב"ה הוא רחמן ונותן גם למי שלא מגיע לו.

הוא מאמין בכל זה, ובכל זאת הדאגה לא הוסרה מלבו עד שראה את הבן-דוד... זו בושה לומר - אבל הבן-דוד מוחשי ואמיתי אצלו, ואילו כאשר האמונה הופכת לאמיתית, מוחשית - היא נהפכת לבטחון. אדם אינו בוטח ברעיונות, בפילוסופיה, אלא בדבר אמיתי.

זהו בטחון - כשהקב"ה הופך לאמיתי, לדבר שאפשר לבטוח בו. כשאני יושב, איני מפחד שאפול, כי ברור לי שהכסא הזה הוא אמיתי. ככל שהקב"ה יותר אמיתי בעינינו, כך רכשנו לעצמנו את מידת הבטחון, וכאן, במעלה זו, טמון היופי המיוחד של היהודי.

(נפש שמשון - שערי אמונה)

**פעם, בהיותו מעל גיל שמונים,
הוא הגיע לטיפול שיניים**

הרב מילר הבחין בפליאתה של הסייעת ואמר: "מאז עמדתי על דעתי, בכל יום ויום אני מודה לקב"ה על כל דבר ודבר בחיים, ובכלל ההודאות הרבות אני מודה לו על כל שן ושן שבפי - החל מהשיניים החותכות, שחותכות את המזון ומאפשרות להתחיל בהכנה לתהליך הבליעה, דרך הניבים שננעצים במזון ומאפשרים שהחיתוך יעשה כראוי, וכלה בשיניים הטוחנות, שוללי הן לא היה שייך לבלוע את המזון והאדם היה נחנק, חלילה". וסיים הרב מילר: "כשאדם מודה לקב"ה על כל השיניים שנתן לו, אין סיבה שהוא יקח לו אותן".

(מתוך 'הטוב, הטוב, הטוב')

עוד לפני שפקידי המס קלטו מי צעק מה, יצאו כל בעלי החנויות מחנויותיהם, נעלו את הדלתות, ונחפזו ללכת לשטיבלאך מאה שערים ל"מנחה גדולה"

מאת: הר' דוד משי

הרבי ר' בונים מפרשיסחא - עוד לפני שהתפרסם - נציגי רשויות המס, לא ידעה הרבנית איך לקדם את פני הרעה. ידעה היא היטב כי בחנות נמצאת סחורה רבה, ואם יתפסו אותה במשהו, הם עלולים לשלם על כך קנסות מרבים ואף לשבת במאסר.

חשוב על איזו עצה!

תעשה משהו! ביקשה מבעלה הגדול. "תחשוב על איזו עצה!" בהחלט, ענה הרבי ר' בונים. אכנס לחדר הסמוך ואחשוב על משהו. הרבי ר' בונים מסתגר בחדר ובינתיים פושטים הגויים על מדפי החנות, בודקים וחוקרים כל פריט וכל אריזה, והנה הפלא ופלא, כאילו הוכו בסנוורים, הם מסיימים את הבדיקה ויוצאים מהחנות מבלי שהם מוצאים דבר...

נכנסה הרבנית אל החדר הסמוך ומצאה את בעלה יושב מול גמרא פתוחה ופניו מאירות: "ברוך השם סוף סוף הבנתי את דברי התוס' לאשורם!"

"זה מה שעשית בזמן שהם היו כאן? הרי אמרת שתחשוב על פיתרון!"... "אכן, אולם היה לי כבר תקופה ארוכה תוס' מוקשה שלא זכיתי להבינו, וכעת כשהתקיים בי הפסוק: "לי קיוו רשעים לאבדני", ידעתי שזו שעת רצון שיתקיים גם המשכו של הפסוק: "עדותיך אתבונן", והנה אכן הבנתי היטב את דברי התוס'!" סיים הרבי ר' בונים.

ולנוכח הנס לו זכו, כאשר הרשעים לא מצאו כלום, אפשר לפרש את הפסוק גם מסופו לתחילתו: אם "עדותיך אתבונן", שעוזבים הכל ושוקעים בלימוד, זוכים ל"לי קיוו רשעים לאבדני", שהרשעים רק מקווים להרע אבל לא באמת מצליחים להוציא את זממם אל הפועל...

(מתוך עלון 'התקרבות')

אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ (כז)

תשמעו סיפור מה היו עושים פעם כשפקידי המס נכנסים לחנות.

סבי ר' חיים גרוס שיחי' לאוי"ט סיפר, את שראה בשנות ילדותו בשוק מאה

שערים, בתקופה בה עוד שלטו הבריטים.

בעלי העסקים לא היו אנשים אמידים, התפרנסו בקושי וחיפשו לקמץ בכל מה שאפשר, בראש ובראשונה במיסים שהשיתו עליהם השלטונות.

אבל מה עושים כשמגיעה ביקורת? גם לכך יש פתרון! בכניסה לשוק ישב לו פישל השנורר, שחוץ מהיותו קבצן היה לו תפקיד נוסף ובלתי רשמי. הוא היה עוקב בשבע עיניים אחר הנכנסים לשוק, וכשהיה מזהה מישהו שנראה עליו שהגיע לבדוק את ספרי העסקים, היה נותן את קולו בזעקה שנשמעה מקצהו האחד של השוק ועד קצהו השני: מ-נ-ח-ה!!!

עוד לפני שפקידי המס קלטו מי צעק מה ולמה צעק, יצאו בחופזה כל בעלי החנויות מחנויותיהם, הגיפו לאלתר את התריסים, נעלו את הדלתות, ונחפזו ללכת לשטיבלאך מאה שערים ל"מנחה גדולה" עד יעבור זעם. מחלון השטיבלאך הציצו על פקידי המס הממתנים עד בוש, וכשהללו התייאשו ופנו לאחוריהם, יצאו עם חיוך גדול, פתחו את החנויות מחדש וחזרו לשגרת החיים... אבל בפרשיסחא היו פחות משופשפים מהצ'אלמערס, וכשהגיעו פעם לפתח חנותו של

כשמביטים על החלון השחור הזה, בטוחים שהבית חשוך לגמרי, ומה האמת?

מאת: אהרן יהודה וייסר

המלך בתהילים (צב): "מה גדלו מעשיך ה', מאד עמקו מחשבתך", וכן אומר הנביא ישעיהו (נה): "כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכי, נאם ה'". כי גבהו שמים מארץ - כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם". אין לאדם אפילו התחלה וקצה של תפיסה במהלכיו של הקב"ה, שמקיפים וחובקים עולם, מתחילתו ועד סופו, לעומת תפיסת האדם שהיא מוגבלת מאוד, נעדרת עבר ועתיד. לעיתים קרובות אירועים שנתפסו כמוזרים ובלתי צודקים בזמנם - הופכים להיות בהירים ונהירים מאוחר יותר, ואנו מבינים רטרואקטיבית שהכל היה מתוזמן להביא ישועה מסוימת.

האדמו"ר ממנוקאטש זצ"ל דימה זאת לאדם שנכנס לארמון המלך באמצע הלילה כאשר כל האורות כבויים. הוא פוסע לאטו, ובכל רגע נתקל בחפץ או במדרגה כלשהם. הוא מתקדם, אך ממשיך ליפול או להתקע בדברים שהוא לא יכול להבחין בהם. הוא מתמלא כעס על המלך, שהציב מכשולים למבקריו על מנת שיפלו ויפגעו. אך לפתע נדלק האור, והוא רואה חדר מפואר מלא רהיטי פאר וחפצי ערך שהכין המלך להנאת אורחיו. אז הוא מבין שהאשם הוא לא המלך, אלא החושך, שלא מאפשר לו לראות מה קורה לו. לעתיד לבוא, כל השאלות שלנו יפתרו בביור אז נבין שכל הקושיות שלנו נבעו אך ורק משפלות ההבנה בה היינו שרויים בעולם הזה, עולם ההסתר.

במלחמת העולם השנייה התקיף חיל האוויר הגרמני את לונדון ב'בליץ' כבד. היה צורך להחשיך את הבתים, כדי להסתתר מעיניהם של הטייסים הגרמנים. היו יהודים יראי שמים שלא ויתרו על אור בבית, כדי שיוכלו ללמוד מן הספר. על כן קנו בדים שחורים וכיסו בהם את החלונות, כדי להסתיר את האור שבבתים. הבדים השחורים היו בדרגות שונות של אטימות, והיה צריך להתאים את דרגת האטימות - לפי עוצמת האור שבחדר ולפי קירבת המנורה לחלון. ככל שעוצמת האור גדולה יותר, וככל שהמנורה קרובה יותר לחלון - כך היה צורך בבגד שחור אטום יותר.

האדמו"ר רבי שלום משאץ זצ"ל התגורר אז בלונדון. יום אחד הוא הלך עם חתנו, רבי יששכר בער מנאדבורנא ברחוב וראה שהחלון באחד הבתים מכוסה בבגד שחור משחור, עד שלא נראה מבעדו אפילו שביב של קרן אור. אמר לו רבי שלום משאץ: כשמביטים על החלון השחור הזה, בטוחים שהבית חשוך לגמרי, ומה האמת? הבד הזה השחור משחור, הוא עצמו סימן כך שבחדר שמעבר לחלון יש אור גדול מאוד... אם יש כזו אפלה גדולה - תדע ששם "א-ל" מסתתר! מבעד לחושך ולערפל המכסה את הארץ - שם הקב"ה נמצא ומסתכל עלינו ומאיר עלינו באור גדול.

מחשבות ד' הם מעבר לכל תפיסה אנושית. כך אומר דוד

(קטעים מלוקטים מתוך 'הטוב, הטוב, הטוב')

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

ואז, ביום האחרון, כשחששנו שלא נצליח לשכנע את כל הכיתה, הודענו כי אם יבחרו בהצעתנו, אנחנו נפרסם את כל הספור בגיליון 'על הצדיקים'

חיים ויענקי מספרים על מבצע "מתחזקים בבין המצרים"

שיש לו הצעה, מגיש את הצעתו לועד הכיתה. הועד פונה לכל התלמידים ועורך הצבעה מיחדת, כשכל תלמיד כותב את בחירתו על גיר ומכניס לקופסה. לאחר שכל בני הכיתה בחרו, פותחים את הקופסה ולפי בחירתם של רב חברי הכיתה נבחר הנושא.

ומכיון שבכל כיתה יש הצעות רבות וכל תלמיד מעניין שהצעתו תתקבל, לכן, כל תלמיד שמגיש הצעה עורך מסע שכנועים גדול בין חברי הכיתה בכדי שיבחרו בהצעתו. ולצורך כך התלמידים מביאים ומראים לתלמידי הכיתה ספרי מוסר והלכה על חשיבות הצעתם, וכך כל הכיתה כמרקחה, באיזה נושא פדאי להתחזק.

השנה החלטנו, יענקי ואני, להציע לבני כיתתנו להתחזק ב"שמירת הלשון". אף מכיון שנושא שמירת הלשון הוא כללי מדי, חפשינו נושא מסים שבו נכשלים הרבה, והצענו להתחזק בשמירת הלשון עם בני המשפחה. אנו יודעים מנסיון אישי שתמיד התלמידים שמגיעים הביתה מהת"ת אוהבים לספר לאחיהם ולשאר בני הבית ספורים על המתרחש בכיתה וקורות היום - שהוא עשה ככה וזה קבל ענש כזה, וכדומה, וממילא נכשלים בכך בנושא של דבורים אסורים ולשון הרע על חברים.

נפרסם את כל הסיפור בגיליון 'על הצדיקים'

במשך כמה ימים נסינו לשכנע את כל בני הכיתה לבחור בנושא שהצענו, אף הרגשנו שעדיין לא הצלחנו לשכנע את כלם. החברים בכיתה אמרו שזה אמנם נושא חשוב, אף גם שאר החברים הציעו הצעות חשובות ביותר. ואז, ביום האחרון, כשחששנו שלא נצליח לשכנע את כל הכיתה, הודענו כי אם יבחרו בהצעתנו, אנחנו נפרסם את כל הספור בגיליון 'על הצדיקים'

התחלנו עכשו את ימי 'בין המצרים', ומצפים לגאלה השלמה, ואנחנו רוצים לספר לכם על שהתרחש אצלנו בתלמוד תורה בחדש שעבר. תמיד לפני שמתקרב ימי 'בין המצרים' יש בת"ת שלנו מבצע גדול שמתקיים מדי שנה ונקרא "מתחזקים בבין המצרים". האמת היא שאף אחד אינו יודע את הסבה המדויקת להצלחה הגדולה של המבצע הזה, שתמיד מצליח וסוחף עמו את כל התלמידים, כי במבצע הזה אין פרסום, אין תחרות, אין מנצחים ואין מפסידים. אבל כמו שהמנהל שלנו אומר בתחלת המבצע: "תזכרו תמיד, שמי שמצליח במבצע מתחזקים בבין המצרים" הוא זה שלוקח את הפרס הגדול שמחכה לו בעולם הבא", ואולי זו באמת הסבה להצלחתו של המבצע - שהכל נעשה לשם שמים.

וכך מתנהל לו המבצע: כל כיתה מקבלת על עצמה להתחזק במשהו אחד למשך כל התקופה. יש כאלה שמתחזקים באמירת "אמן" בכונה, או לא לשווח בזמן התפילה. יש שמקפידים לא לפגוע בחבר, יש שמגבירים את מעשי החסד כדי להרבות אהבה ואהבה בין התלמידים, ועוד דברים דומים. בכל כיתה התלמידים מציעים נושא שכדאי להתחזק בו באותה שנה, כשהנושא נבחר לאחר בחירות ממש שמתקיימות בכתות השונות. וכך מתנהל לו תהליך הבחירות: כל תלמיד

אלי האשים את מוישי בדיבור לשון הרע

הכל התחיל כאשר מוישי שתף בספור מתוך מבחן שנערך בכתה. הוא ספר שראה תלמיד מסים, שהצליח לענות על שתי תשובות בלבד מתוך חמש עשרה שאלות שהיו במבחן. מוישי הקפיד שלא להזכיר את שמו של אותו תלמיד. בעקבות הדברים האלה התפתח וכוונתו לבין אלי. אלי האשים את מוישי בדיבור לשון הרע. לטענתו, העבדה שמוישי לא אמר את שם התלמיד אינה משנה דבר. מכיון שאותו תלמיד מוכר לכולם כמי שחלש בלמודים, כל מי ששומע את הספור מבין מיד במי מדבר. לכן, ספור הכשלון שלו במבחן הוא לשון הרע גמור.

מוישי טען שאלי מגזים. הוא הסביר שהוא מודע היטב לאסור לספר דברי גנאי על אחרים, אך הוא חושב שכל עוד לא נאמר השם המפרש של האדם, הדבר אינו מגדר כלשון הרע אלא כספור כללי בלבד.

ולכן אנחנו שואלים אתכם: מי צודק, מוישי או אלי? האם אמירת דברי גנאי ללא ציון שם, אך במצב שבו השומעים יכולים להבין לבד ובקלות במי מדבר, נחשבת ללשון הרע? אז רוצו לעיין בספר 'חפץ חיים' - שמירת הלשון הלכות לשון הרע כלל ג' סעיף ד', ונענו לנו מי צודק, ואולי תזכו גם אתם בפרס הגדול שלנו 'מצלמה מדפסה'.

ואז, אלפי ילדים של קוראי 'על הצדיקים' ידעו את החשיבות של הצורך להזהר ולא לספר לאחים ולבני המשפחה לשון הרע מהמתרחש בכתה, "ואז זכותכם תהיה גדולה", אמרנו לבני הכתה, "כי בזכותכם הרבה תלמידים יזהרו בנושא זה". ואכן בכך הצלחנו לשכנע את כל בני הכתה, והתלמידים בחרו להזהר בנושא זה. שמחתנו היתה כמוזבן גדולה, והנה אנחנו עומדים בהבטחתנו ומספרים לכם מה התרחש בכתתנו. ודרך אגב, מאז שהספור התפרסם בכל הת"ת, מגיעים אלינו כל הילדים בת"ת לשאל אותנו שאלות, ואנחנו לא תמיד יודעים לענות את התשובות. כמו למשל, על הופנה שהיה בין שני תלמידים ככה:

ככה עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?

זוכים במצלמה דיגיטלית, שגם מצלמת וגם מדפסה על נייר מיוחד שיש בה

איך עונים?

1. מכינים בקצרה את התשובות לשאלה

2. מתקשרים למוקד 'על הצדיקים' **073-345-30-95**

3. משאירים את שמכם, שם העיר ומס' הטלפון שלכם

4. עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשיו מתפללים שתזכו

הזוכה במצלמה המדפסה פיני שרייבר ירושלים

תשובות לגיליון פרשת חוקת:

'שמי שנשכו כלב שוטה אין לו רפואה, ועל לשון הרע גם כן אמרו שהמרגל בעון זה חלילה וחס אין לו תקנה'

ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים

אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח
ואף על פי שיתקומם עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא

איזה מסכן, רגע לפני השלמת המשימה, אתה מרים ידיים!?

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על כוחה של תפילה

ממש בידיו את הקיר, ולבו גואה משמחה - נפער חור גדול בקיר. אולם עדיין לא נשלמה המלאכה, עליו להמשיך ולחצוב בקיר עד שהחור יושלם, ואז יחדור האור מבחוץ וימלא את החדר. חדר תקווה הוא ממשיך במלאכת החציבה, בעקשנות ובהתמדה,

עוד הכאה באיזמל ועוד הכאה, יום אחר יום, שבוע אחר שבוע. החור הולך וגדל, לא ירחק היום שהוא יושלם. אולם דווקא אז, לקראת השלמת המלאכה, הוא מתחיל לגלות סימני עייפות וייאוש. הידיים רפות, הוא חוצב בעצלתיים. ואז, כשנשארה לו עוד שכבה דקה כדי להשלים סוף סוף את המשימה, הוא מרים ידיים. זהו זה, הוא החליט לחדול ממאמציו והניח מידי את הפטיש והאיזמל. איזה מסכן האיש הזה! כבר התאמצת כל כך, התמדת במלאכה המתישה, ודווקא בשלב הסופי, רגע לפני השלמת המשימה, אתה מרים ידיים! כך היא עבודת התפילה. התפילה היא הפטיש והאיזמל שלנו לבקוע את החומה המבדילה בין ישראל לאביהם שבשמים. צריך לחצוב בחומה, להסיר עוד שכבה ועוד שכבה. כל תפילה מסירה עוד שכבה מהחומה. אם יתרפה האדם ויחדל מתפילה, יתכן מאוד שהוא עצר לפני הסנטימטר האחרון. אילו היה מתפלל עוד תפילה אחת - תפילה זו הייתה מבקיעה ומסירה את החומה, והקב"ה היה נענה לו.

(משכני דברים)

אחת השאלות הראשונות ששואלים את האדם בבואו לפני בית דין של מעלה היא: "ציפית לישועה?" - האם חיכית וציפית בכל יום, וכל הזמן, שתבוא הגאולה השלימה? כבר הרבה מאוד שנים אנחנו בגלות, בית המקדש חרב, שכינתא בגלותא. מצבו של עם ישראל קשה מאוד מבחינה גשמית, ובעיקר מבחינה רוחנית. כמה צריך להתפלל לבורא עולם, לתקן עולם במלכות ש-ד-י!

אומרת הגמרא (ברכות): "מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים". בין האדם לבורא עולם מפרידה מחיצה. לפני חורבן הבית זו הייתה מחיצה של אבן, ולאחר החורבן - זו מחיצה של ברזל. מחיצה של אבן אפשר להסיר. אדם נמצא בחדר חשוך ואפל, בחוץ יש אור גדול. מה שמפריד בין החושך לאור הגדול הוא בסך הכל קיר אבן בעובי עשרים סנטימטר. יש דרך אחת לצאת מאפילה לאורה, על ידי הסרת הקיר החוצץ בין החושך לאור. אולם איך מסירים את הקיר הזה? צריך לחצוב בו, לקלף מן הקיר עוד שכבה ועוד שכבה, עד שיווצר חור גדול מקצה לקצה, שיחדיר את האור פנימה אל תוך החדר.

והנה, מן השמים זימנו לו בחדר פטיש ואיזמל. אלו כלי ההצלה שלו. בלעדיהם אין סיכוי שיצליח לפרוץ את הקיר. הוא נוטל את הפטיש והאיזמל לידי, מכוון את האיזמל אל תוך הקיר, ומכה בו בפטיש בחוזקה רבה. כך הוא החל במלאכת החציבה בקיר. זו מלאכה קשה ומפרכת, מתישה מאוד. הוא פועל בחשיכה, מגשש בידיו את הקיר. בכל הכאת איזמל הוא מסיר מן הקיר שכבה דקיקה, בלתי מורגשת. נדרשים ממנו הרבה סבלנות ואורך רוח, עם הרבה אמונה ותקווה, בלעדיהם - ייפול בקלות לזרועות הייאוש.

אחרי מאות פעמים של חציבה בקיר, שנמשכה ימים ושבועות, החל לראות את האור בקצה המנהרה. הוא מגשש בחושך,